

NEL VEERMAN

MARIO VAN KOOSJE

„Nog meer,” roept Hansje triomfantelijk, „nog meer!” (Zie blz. 116)

Mario van Koosje

door

Nel Veerman

Geïllustreerd door Corrie van der Baan

Vierde druk

W. D. MEINEMA N.V. - DELFT

HOOFDSTUK 1

Wat eigenlijk nooit gebeurt, gebeurt in de heel vroege morgen van de achtste december negentienhonderd twee-
envijftig: Koosje Kortenhoef wordt wakker van het ge-
rammel van de melkauto. Het lawaai van de in de ijzeren
rekken hotsebotsende flessen is zo'n gewoon geluid voor
haar, dat ze er anders altijd doorheen slaapt. Minstens twee
keer per dag stopt de auto immers bij haar huis. 's Morgens
vroeg worden de nodige bussen melk, houders met flessen
pap, yoghurt enz. afgezet. Daar doet Koosjes vader overdag
zaken mee. Later op de dag worden de lege bussen en
flessen weer opgehaald. En zo doet de grote melkwagen
iedere dag de ronde over het eiland: brengen, halen, halen,
brengen.

Djing, djing, gaat het beneden. Je snapt niet, dat er nog een
fles heel blijft. Maar het gaat altijd goed. Nee, van het
gerammel van de flessen alleen wordt Koosje niet wakker.
Het komt erbij, dat is waar, maar de hoofdzaak is toch dat
ze vandaag jarig is en dertien jaar wordt. En dat zou op
zichzelf nog weer niet zo belangrijk zijn als dit niet haar
laatste verjaardag op school werd. Straks, met de kerst-
vakantie, gaat Koosje van school. Zo maar, midden in het
achtste schooljaar, dat ze met nog een groepje leerlingen
gecombineerd met de zesde en zevende klas doorbrengt bij
meester Jobse.

Het moet wel, ze hebben haar thuis zo nodig. Vader heeft
dagen, dat hij de wijk haast niet kan doen vanwege zijn rug.
Eigenlijk moest hij er helemaal mee ophouden, heeft de
dokter gezegd. Maar dat gaat niet. Dan zou er een knecht
moeten komen en wie zal dat betalen? Of er zou een van de
jongens van school thuis moeten komen. Maar André

heeft zo'n reuze schik op de Technische School en Gert maakt het zo prima op de Ulo. Trouwens, ze doen toch al wat ze kunnen, die twee.

Djeng... weer wordt er een houder op de grond gekwakt. Dan slaat er een portier. Het doffe gebrom van de motor gaat over in een gierend geluid en met veel gerammel van flessen begint de wagen zijn tocht naar het volgende dorp. Voorzichtig, om Marga, die naast haar slaapt, niet wakker te maken, draait Koosje zich om.

Hoe laat zou het zijn? Half vijf, vijf uur... Om die tijd wordt de boel hier altijd afgezet. Die staat daar dan tot vader en de jongens opstaan. Ja, de jongens doen wel een heleboel. Ze laden de melkwagen voor vader en sjouwen wat niet mee moet naar binnen. Ze voeren Mario, de pony, en spannen hem in. Dat is altijd het laatste, zo tegen zevenen. Voor die tijd is moeder al beneden en heeft ze thee en boterhammen voor ze klaargemaakt, want om zeven uur moeten de jongens beslist weg. Ze fietsen naar de veerboot, worden overgezet en moeten dan nog een eind fietsen naar school.

Op dagen, dat vader veel last van zijn rug heeft, is Koosje al meer dan eens van school thuis gebleven. Eigenlijk mag dat niet, maar meester Jobse weet wel, hoe de zaken thuis staan en dat Koosjes vader en moeder haar niet zonder reden thuis houden.

Toe-oet, toe-oet, toe-oet.

Hoor, de misthoorn van de haven in de verte. Gek, dat ze dat nu pas hoort. Of nee, door dat gerammel van daarnet kon je natuurlijk verder niets horen. Toe-oet, toe-oet, toe-oet, gaat het eentonig. Zou het zó mistig zijn? Ook niet best voor vader. Op zulke dagen heeft hij de meeste last. Onwillekeurig maakt Koosje het zich nog wat behaaglijker tussen de dekens. Als je eenmaal weet, dat het buiten kil en akelig is, geniet je nog meer van je bed.

Toe-oet, toe-oet, toe-oet. Hè, heerlijk nog even slapen. Koosje zakt langzaam weg. Als ze na een poosje weer

wakker wordt, heeft ze voor haar gevoel niet langer dan vijf minuten geslapen. Maar het moet veel langer zijn geweest, want ze hoort iemand de trap afgaan.

Toe-oet, toe-oet, toe-oet.

Wat een mistroostig geluid maakt zo'n misthoorn toch. Koosje heeft hem eens gezien vlak bij de haven. Je snapt niet hoe zo'n simpele pijp zo'n doordringend geluid te weeg kan brengen! Nee, 't lijkt helemaal niet op verjaarsmuziek!

Hoor, daar gaat er weer een naar beneden. Naast het huis begint het gerammel van vanmorgen vroeg opnieuw. Maar nu komt het van André en Gert, die bezig zijn met het laden van de melkwagen. Kwart over zes, half zeven, hoe laat zal het nu zijn? Weet je wat, ik ga er uit, denkt Koosje. Vlug aankleden, dan zie ik de jongens nog. Per slot ben ik jarig. En ik moet voor schooltijd nog lekkers halen om te trakteren. En dan Hansje nog ophalen ...

Koosje staat al naast haar bed. Automatisch rolt Marga naar het midden van het ledikant. Je zou zeggen, dat ze ook wakker zou worden, maar nee, ze slaapt door.

Nu klinkt er een ander geluid van beneden, een scherp en dwingend gefluit. Even maar, dan zakt het met een korte klaagtoon weg.

De fluitketel. Moeder is dus al aan het thee zetten. Ziezo, Koosje is klaar. Het verjaarscadeau van vader en moeder heeft ze gisteravond al gekregen en dat heeft ze nu aan: een donkerrood en groen geruite overgooier met een crème bloesje. Eigenlijk voor de zondag. Maar als je jarig bent... Tevreden bekijkt Koosje zichzelf. Dan kamt ze haar half lange bruine haar, duwt het een beetje in de golf en verdwijnt zachtjes uit de kamer.

„De jarige,” zegt moeder als Koosje de keuken binnenkomt. „Zo vroeg al! Jij begint je nieuwe levensjaar goed. Wel gefeliciteerd.”

Koosje houdt haar wang voor moeders mond. Moeder Kortenhoef, een stevige, niet erg grote vrouw met een frisse

kleur en in het midden gescheiden donker haar, geeft haar dochter een zoen.

„'k Zal aan vroeg opstaan moeten wennen,” zegt Koosje.
„Dat zal je,” zegt moeder. „Geef de beschuitbus maar even aan.”

Dat is zo de gewoonte in huize Kortenhoef. Een verjaardag wordt alleen 's morgens vroeg en 's avonds na zevenen gevierd. 's Morgens vroeg met thee en beschuit met suiker, 's avonds met visite en spelletjes en wat extra's bij de koffie. Koosje legt op ieder bord een beschuit en begint te smeren. Daar is ze nog druk mee bezig als vader en de jongens binnen komen.

Vader slaat Koosje op haar schouder.

„Gefeliciteerd, meid. Je ziet er net uit, of je jarig bent.”

„Ook gefeliciteerd,” zegt André. „Hoe noemen ze nou zo'n rok? Of is het een jurk zonder mouwen?”

„Ook zo,” zegt Gert, die wat minder spraakzaam is dan André. Hij maakt een gebaar in de lucht of hij Koosje de hand schudt.

„Dank je,” zegt Koosje. „Dank je h artelijk,” met een flinke nadruk op hartelijk.

Moeder wenkt even met haar hoofd, waarop Andrée verdwijnt en met een plat pakje terugkomt.

„Van ieder  en,” zegt hij. „We konden je toch niet z o laten lopen.”

Koosje maakt het pakje open.

„Nylons,” roept ze. Tot dusver heeft ze het alleen nog maar met sokjes of kniekousen gedaan.

„Voor bij die rok,” zegt Andrée.

„Voor ladders stellen we ons niet aansprakelijk,” komt Gert er achteraan. „Die zul je zelf moeten betalen.”

„Hoor hem eens,” spot Koosje. „Waar haal je die wijsheid vandaan?”

„Hij hoort wel eens wat van die grietjes daar op school,” grinnikt Andrée.

„Alla jongens,” zegt moeder. „Opschieten...”

't Is even stil als de jongens zacht voor zichzelf bidden. Toe-oet, toe-oet, toe-oet, gaat het in de verte. En daarachter klinkt nog veel somberder en langgerechter de stoomfluit van een schip, ergens ver weg op het water.

„'t Is flink mistig,” zegt vader als ze even later met z'n vijven tegelijk aan de beschuit bezig zijn. „Je mag wel gauw inspannen, we moeten allemaal een beetje bijtijds zijn.” „Even Mario goeiemorgen zeggen,” zegt Koosje. „Die moet me toch ook feliciteren.”

„Welja,” zegt André. „Ik zou hem een strikje omdoen omdat de vrouw jarig is. Of een vlechtje in z'n manen. Ja, dat is nog aardiger, een paar vlechtjes met oranje strikjes.” Koosje hoort het niet eens. Ze loopt de bijkeuken uit en steekt het straatje over naar de schuur. Daar knipt ze het licht aan.

Mario gooit z'n kop achterover als hij Koosje ziet.

„Zo, jij gauw ook even een extraatje, hè,” zegt Koosje. „Wij zitten per slot ook heerlijk beschuit te eten.”

Uit een kist, die in een hoek van de schuur staat, neemt Koosje een handvol haver.

„Hier, 't is wel niet veel meer dan anders, maar vanmiddag zal ik wel wat lekkers voor je achterover drukken, hoor ouwe snoeperd.”

Koosje houdt de pony de hand met haver voor. Langzaam maar zeker verdwijnen de laatste korrels tussen Mario's zachte lippen. Terwijl hij haar hand leeg eet, strijkt Koosje liefkozend over de witte bles boven Mario's ogen. Dat vindt hij fijn, dat weet ze. Soms duwt hij zelf zijn kop tegen haar hand. Toe vrouw, aai me nou, bedoelt hij dan.

Ja, Koosje, en niemand anders is Mario's bazin, hoewel vader er iedere dag met Mario voor de wagen op uit trekt. Mario is een kind van de oude pony Mieke, die jarenlang de melkwagen heeft getrokken. Toen Mario geboren werd zei vader: „Die houden we voorlopig voor de kinderen. Jij wordt zijn pleegmoeder, Koos.”

Toen Mario nog klein was, liep hij hele dagen rond in het

kleine weijtje achter de schuur. Zónder moeder Mieke, als die uit venten was en mét haar als ze thuis was. Maar toen moeder Mieke te oud werd om het werk te doen, werden de zaken omgekeerd. Toen bleef Mieke thuis en Mario ging op pad. Tot Mieke zo oud werd dat ze niet meer op haar benen kon staan. Toen heeft vader haar weg laten halen. Dat is een verdrietige dag geweest. En na die dag waren ze allemaal, maar Koosje in het bijzonder, nog veel meer op Mario gesteld.

Met z'n drieën, Koosje en haar jongere zusje en broertje Marga en Wim, gaan ze die morgen Hansje de Ruiters ophalen. Daarvoor moeten ze even terug lopen, want Hansje woont meer aan de buitenkant van het dorp. De school, waar ze alle vier opgaan, ligt nog weer een andere kant op. Nu is het dorp, waar Koosje en Hansje wonen, wel niet zo geweldig groot, maar voor Hansje is de weg naar school toch een hele afstand. Hansje heeft ongeveer anderhalf jaar geleden kinderverlamming gehad. En daarvan is ze gedeeltelijk invalide gebleven. Ze moet nu in een wagentje naar school.

Ja, dat was toen een schrik voor iedereen, Hansje de Ruiters heeft kinderverlamming! Het was zo maar gebeurd. De ene avond ging ze met koorts naar bed en de volgende morgen kon ze haar benen niet meer bewegen. Stel je voor, Hansje, met wie Marga en Wim en nog veel meer kinderen verstoppertje speelden en hinkelden en touwtje sprongen, kon haar benen niet meer bewegen.

Ze was dadelijk naar Rotterdam naar een ziekenhuis gebracht. Maanden had ze daar gelegen en heel langzaam was ze vooruit gegaan. Maar met haar benen was het niet goed gekomen. Ja, het rechterbeen, dat ging zo'n beetje. Maar het linker, dat was heel erg.

Uit het ziekenhuis was Hansje eerst naar een inrichting gegaan. Daar was ze door allerlei baden en oefeningen verder opgeknapt. En toen ze thuiskwam, kon ze kleine

eindjes lopen met haar linkerbeen in een beugel en met een wandelstok. Verder had ze een wagentje, zodat ze, toen ze thuiskwam, ook weer naar school kon. En omdat iedere dag halen en brengen zo'n werk voor haar moeder was, hadden Koosje en Marga gezegd: „Wij zullen haar wel ophalen en thuisbrengen.”

Daarbij moesten ze natuurlijk ook het wagentje duwen. Maar dat deden ze allemaal even graag. Hansje vond het zo fijn om weer naar school te kunnen! Ze had het in de vierde klas, waarin ze nog nooit gezeten had, omdat ze in de derde zat toen ze ziek werd, kunnen bolwerken. Dat was een hele prestatie, want ze was tussentijds nog eens zes weken naar het ziekenhuis geweest. En nu zit ze in de vijfde, en dat gaat ook goed.

Met z'n drieën lopen ze door de Dorpsstraat op weg naar Hansjes huis. Kijk toch eens wat een mist. Tussen de huizen gaat het nog wel, maar als je achter naar het land kijkt, zie je niets anders dan die melkwitte nevel. Er is geen sprake van, dat je de boerderijen in het land ziet liggen, laat staan de dijk in de verte. Kijk, daar komen zo waar André en Gert weer aan fietsen.

„Vrij vandaag!” roept André in het voorbij gaan.

„Vaart de boot niet?” vraagt Koosje.

Gert schudt van nee. Maar André weet het beter. „Vanwege jouw verjaardag,” bazuïnt hij.

„Hè wat leuk.”

Koosje steekt haar tong uit. Maar ze denkt: boft vader even! Kunnen ze hem lekker helpen vandaag.

„Ik ga vast bellen,” zegt Marga als ze dicht bij Hansjes huis zijn. Ze loopt al op een drafje vooruit. Zodoende staat de deur al open als Koosje en Wim er aan komen.

„Kom gauw even binnen,” zegt Hansjes moeder. „Van harte gefeliciteerd Koos.”

Hansje, die al, warm aangekleed, in haar wagentje zit, steekt ook een hand uit.

„Welgefeliciteerd. En alsjeblieft.”

„Toe maar,” zegt Koosje. „Alweer een verrassing. Nou zeg, dat was net een hartewens van me, een portemonnaie met portefeuille. Dank je wel hoor! En u ook mevrouw. M'n moeder heeft gevraagd of Hansje vanmiddag direct uit school met ons mee mag. Dan brengen we haar wel terug als u zegt hoe laat ze thuis moet zijn.”

„Hoe zit het met je huiswerk?” vraagt mevrouw de Ruiter. „O, tussen de middag doe ik al vast wat en morgenochtend nog een beetje,” zegt Hansje luchtig.

„Best,” zegt mevrouw de Ruiter. „Zorgen jullie dan, dat ze om half acht thuis is? Doe maar voorzichtig aan hoor, met die mist.”

Om Hansjes wagentje heen is het soms net optocht. Alle kinderen, die haar achterop komen, lopen mee. Vandaag zijn dat er heel wat, want Koosje doet extra voorzichtig en dat kost tijd. Bovendien is Koosje jarig, dus heeft ze lekkers bij zich. Dat weten de kinderen ook!

Wat Hansje betreft is het wel jammer, dat Koosje over een paar weken van school gaat. Wie zal haar straks naar school brengen en naar de klas helpen? Dat is altijd Koosjes werk. Ze vindt het leuk. Ze heeft van Hansje veel over de inrichting gehoord. Hansje is zo pienter, die heeft goed om zich heen gekeken.

„Er waren kinderen, die nog veel erger waren dan ik,” heeft ze wel eens verteld. „Kinderen, die niet zelf konden eten, die gevoerd moesten worden. En andere, die helemaal niet konden lopen. Ik kan het tenminste nog een beetje.” Hansje heeft ook verteld van het bad, het vlinderbad. Dat klinkt zo leuk en zo vrolijk.

„Het was ook leuk! Heerlijk in het water!” zegt Hansje. „Maar je werd er wel eens moe van.”

„Was je niet bang om te vallen?” vraagt Marga. Die denkt, dat Hansje tot haar hoofd toe in het water moest.

„Welnee,” zegt Hansje. „De zuster hield je vast. Of je liep aan een soort leiband. Gelachen dat we soms hebben!” Ja, dat klinkt allemaal wel leuk en vrolijk. Maar het zijn

intussen toch maar dappere kinderen, die in dat vlinderbad oefenen om zo goed mogelijk hun armen en benen te leren gebruiken.

Zoiets lijkt Koosje wel wat voor later: verpleegster worden in een kinderziekenhuis. Of bij zulke kinderen als Hansje. Hele kleintjes van een jaar of drie, vier heb je daar ook, heeft Hansje verteld. Dan gaat de zuster gewoon met haar zwempak aan mee in 't bad om ze vast te houden en ze allerlei oefeningen te laten doen. Later, ja, later. Zo ver is het nog niet.

Eerst zal Koosje thuis moeten helpen. En dat lijkt wel heel iets anders, maar het is toch een beetje hetzelfde. Thuis is er ook een, die zich af en toe haast niet kan bewegen en veel pijn heeft. En die moet ook geholpen worden.

Natuurlijk, je eigen vader heeft je het allereerst nodig. Maar wie weet wordt dat later nog eens beter!

HOOFDSTUK 2

De schooldag is alweer voorbij. Koosje heeft getrakteerd en de klas heeft gezongen. Tussen de middag is Hansje naar huis gebracht en nu wordt ze weer opgehaald.

„Tot vanavond half acht dan,” zegt mevrouw de Ruiter.

„Ja, tot half acht!”

Onderweg klopt Hansje op haar ene mantelzak, die geweldig uitpuilt.

„Voor Mario,” zegt ze trots.

Je kunt Hansje geen groter plezier doen dan met haar bij Mario te gaan kijken.

Ja, toch wel! Nog mooier vindt ze het, met Mario te gaan rijden.

Van de zomer heeft vader een paar maal de ponywagen

van Van der Velde geleend. Dat is de boer, die recht achter Koosjes huis in de polder woont. Als het niet zo erg miste, zou je vanaf de Dorpsstraat de boerderij kunnen zien. Maar nu is hij helemaal onzichtbaar door de witte mist. Toen vader het de eerste keer kwam vragen van de ponywagen, was het dadelijk goed. Natuurlijk omdat hij zei, dat het voor Hansje de Ruiter was. Wie zou die vrolijke Hansje niet graag een plezier willen doen!

Vader is toen met Mario naar de boerderij gegaan. Daar heeft hij de ponywagen ingespannen en is er mee naar Hansjes huis gereden. Koosje, Marga en Wim stonden daar al te wachten. Meneer de Ruiter heeft Hansje in het wagentje getild en toen zijn ze een heerlijke rit gaan maken. Hansje mocht zeggen waar heen.

„Over de dijk,“ zei Hansje, want ze hield zo van het water en van de schepen in de verte.

Ze hadden allemaal genoten van het plezier, dat Hansje had. Op een plaats, waar het water in een soort inham tot vlak bij de dijk kwam, waren ze uitgestapt en daar hadden ze een poosje in het gras gezeten.

Zo mooi had Koosje het water nog nooit gezien!

Glad en blauw lag het tussen de groene graswallen. Er was een hele rij eenden geweest, die rustig achter elkaar aan peddelden.

„Poele poele, poele,“ hadden ze om beurten geroepen. Maar de eendjes stoorden zich niet aan dat geroep. Ze gingen er ook niet voor op de vlucht, maar peddelden rustig verder. En de zon scheen en de lucht was blauw en het water was als satijn zo glad. Ja, dat was een heerlijke middag geweest.

Er waren meer van die middagen gevolgd. En van die middagen kende Hansje Mario. Ze was haast net zo dol op hem als Koosje. Vandaar, dat ze Hansje vanmiddag uit school ook eerst naar de schuur, naar Mario, moeten rijden. Dat weten ze alle vier al van te voren: voor de verjaarsvisite begint, eerst naar Mario.

Na schooltijd loopt ook Koosjes vriendin Gerda mee. Want hoewel er gewoonlijk 's middags geen verjaardag gevierd wordt, nu Hansje van de partij is, zal het wel moeten. Hansje moet 's avonds in ieder geval op tijd naar bed. En daarom komt Gerda nu ook meteen maar, die kan dan vanavond nog wel een uurtje huiswerk maken.

Gerda heeft het druk. Ze heeft een heleboel extra werk: Frans, Engels en algebra en nog veel meer. Volgend jaar zal ze proberen meteen in de tweede klas Ulo te komen. Dat zal best gaan, want Gerda is heel knap.

„Staat Mario al op stal?” vraagt Hansje.

„Vast wel. 't Is al zo vroeg donker. En met die mist helemaal!” zegt Koosje.

De melkwagen staat nog naast het huis. Maar als Koosje het licht in de schuur heeft aangeknipt, vinden ze inderdaad Mario op z'n plaats in het hoekje rechts achteraan. Hij kijkt nieuwsgierig over de ruif als hij de kinderen binnen hoort komen.

Koosje rijdt het wagentje zo dicht naar Mario toe, dat Hansje zittend zijn kop kan aaien.

Mario beweegt z'n kop op en neer. Zijn donkere ogen schitteren. Soms blikeren ze even wit op, dan zou je zeggen, dat hij kwaad werd. Maar dat is niet waar.

„Wacht maar eens even,” zegt Hansje. Ze trekt de zak met lekkers voor Mario uit haar mantelzak. Mario steekt zijn kop verder naar voren, hij duwt zijn neus tegen Hansjes jas.

„Zie je wel,” zegt Hansje. „Als hij papier hoort kraken, weet hij, dat er wat lekkers komt.” Hansje legt een stuk koek op haar vlakke hand. Die houdt ze Mario voor. Mario spert zijn neusgaten open. Zijn zachte lippen graven zich in Hansjes hand.

„Nou zeg, jij bent ook helemaal niet bang!” zegt Gerda.

„Je kon wel een boerendochter zijn!”

Hansje lacht.

„Ik zou best zo'n pony willen hebben,” zegt ze.

„Bijt hij nooit?” vraagt Gerda.

„Nee,” zegt Koosje. „En kinderen zeker niet. Daar is hij altijd even lief voor. Mieke, z'n moeder, die moest je wel in de gaten houden. Als er kinderen waren, die Mieke wat wilden geven, waarschuwde mijn vader ze altijd. Ook als ze gewoon maar dicht bij hem kwamen, kon ze soms opens een venijnige hap geven. Maar ons deed ze nooit wat.”

„Waarom heet hij eigenlijk Mario?” vraagt Gerda.
„Nou, mijn moeder heet Marie. En mijn vader Johannes. En ze hebben geen kinderen, die naar hen heten, toen hebben we de pony maar Marie Johannes of Mario gedoopt.”

„Nou zeg, jij bent ook helemaal niet bang!” zegt Gerda.

„Lijkt-ie eigenlijk op z'n moeder?” vraagt Hansje.

„Jawel, maar Mieke was helemaal donkerbruin, bij zwart af. Mario is een beetje lichter bruin, maar ze hebben wel dezelfde witte bles en wat wit aan hun poten. Ik vind Mario een beetje vrolijker om te zien. En hij is ook vrolijk, hè Mario?”

Koosje krabt Mario tussen z'n oren. Mario gooit z'n kop achterover. Zijn bruine ogen schieten even op zij en laten veel wit zien. Tegelijk trekt hij zijn bovenlip op, zodat zijn gele tanden te voorschijn komen. „Kijk, hij lacht,” zegt Koosje.

Ja echt, je zou zeggen, dat Mario schik heeft. Zeker om de lekkere hapjes van Hansje. Of omdat z'n vrouwtje hem tussen z'n oren krabt.

„Moeder vraagt of jullie komen,” roept Marga, die al even naar binnen is geweest.

Koosje keert het kleine, invalidenwagentje om. Ze rijdt naar de andere hoek van de schuur, schuin tegenover de box van Mario. Daar staat het veilig als straks de melkwagen binnen wordt gezet!

Hansje komt langzaam overeind. Koosje houdt haar arm al klaar en dan gaat het voetje voor voetje aan Koosjes arm naar de achterdeur. Gerda loopt achter hen aan. Ze ziet Hansjes vrije arm een beetje krampachtig op en neer gaan. Ze ziet, hoe het been met de beugel telkens met een moeilijke zwaai naar voren wordt gezet.

Wat een kind, denkt Gerda. Wat een reuzenmeid! Altijd is ze even vrolijk. En dan te moeten denken, dat je nooit meer behoorlijk zult kunnen lopen.

Nee, om Hansje zal het feest vast niet minder gezellig worden. Integendeel!

Binnen is Polly, het kleine, geelbruine hondje, dat ook al een vriend van Hansje is.

„Ha Pol,” zegt ze. „Ja, ik heb voor jou ook nog wat bewaard hoor!”

Nog voordat Hansje haar mantel uittrekt, diept ze uit de

linkerzak (de rechterzak was voor Mario) een grauw puntzakje op.

„Hier, de brokjes uit m'n moeders koektrommel. Lust je wel, hè?”

Polly springt op z'n achterpoten rond en Hansje voert hem.

„'t Is op”, zegt ze dan.

Polly staat nu met zijn voorpoten tegen haar aan en met zwaaiende staart smachtend naar haar op te kijken.

„Ja heus, op. Hij is braaf. Een volgende keer weer eens wat.”

„Kom jongens,” zegt Koosjes moeder. „Help Hansje eens uit haar jas. 't Wordt tijd, dat jullie nu zelf eens wat krijgen.”

Ze gaan gezellig om de tafel zitten en moeder Kortenhoef schenkt thee en dan komt er een grote appeltaart op tafel.

„Heerlijk,” zegt Koosje. Ze is dol op appeltaart.

„Zelf gebakken?” vraagt Gerda.

„Ja,” zegt moeder. „Ik had de tijd nu de jongens toch thuis waren.”

„Leve de jongens,” zegt Koosje tegen André en Gert die juist binnen komen. „Ze mogen van mij een puntje meer hebben, moeder.”

Hansje glundert.

„Doen jullie ook mee padvinderen en zo?” vraagt ze.

„Natuurlijk,” zegt André.

Even later zitten ze allemaal verdiept in de kaarten. En zo wordt de dertiende verjaardag van Koosje Kortenhoef een echt genoeglijk en huiselijk feest.

HOOFDSTUK 3

't Is of Koosje weer jarig is de drieëntwintigste december. Weer gaat ze met een grote zak lekkers naar school en dit keer nog met een pakje sigaretten voor meneer Jobse op de koop toe. Want vandaag is het de grote dag, vandaag

krijgen ze kerstvakantie en nu zal ze meteen afscheid moeten nemen.

Het is een rommelige morgen. Baldadig grabbelen de jongens in de zak met toffees.

„Laat eens kijken wat je hebt,” zegt Koosje vinnig als de duik in de zak haar al te diep voorkomt. En dan komen de misdaden voor de dag. Pietje de Peul klemt een extra toffee tussen pink en ringvinger en Arjen Aernouts probeert er een in z'n mouw te goochelen.

„Koosje, Koosje!” roepen de grootste schreeuwers achter in de klas. Ze staan als beren in de kooi met uitgespreide armen klaar om het lekkers op te vangen.

Voor de grap mikt Koosje nog een paar toffees naar achteren, dan gaat ze verder de school rond. Marga, Wim en Hansje, ze krijgen allemaal wat.

Na het speelkwartier roept meneer Jobse z'n kudde tot de orde.

„Ziezo jongens, geen gekheid meer. We houden het nu rustig tot twaalf uur. Eerst gaan we afscheid nemen van onze Koos en dan zal ik jullie nog een kerstverhaal voorlezen.

Koosje, meid, het spijt me eerlijk, dat je van school af gaat, maar het is niet anders. Thuis wacht er ook werk op je. Maar zou je ooit nog eens je neus in de boeken willen steken, en ik hoop, dat je dat zult doen, dan wil ik je graag met raad en daad ter zij staan. Dan klop je maar gerust bij me aan.

Je weet Koosje, dat het de gewoonte is, dat we de kinderen, die van school af gaan, namens het Bestuur een bijbeltje meegeven. Dat doen we jou natuurlijk ook.

Het lijkt maar zo'n eenvoudig afscheidsgeschenk, maar het is het beste, wat we je kunnen geven. En dat niet in de eerste plaats om de prachtige en merkwaardige verhalen die er in staan, maar omdat de Bijbel ons de Here Jezus leert kennen. Om Hem draait alles in het leven, ook in ons leven. Een van de discipelen heeft het zo mooi gezegd.

Toen er eens volgelingen waren, die Jezus verlieten en toen Jezus hem daarna vroeg, of hij ook niet weg wilde gaan, gaf hij dit antwoord:

„Heer, tot wie zouden wij gaan. Gij alleen hebt woorden des eeuwigen levens.”

Dat is het, jongens. Jullie zullen het steeds meer ervaren, hoe ouder je wordt. Jezus alleen heeft woorden des eeuwigen levens.

Koosje, die woorden geef ik jou bij deze in handen.”

Koosje staat op uit haar bank. In de bijna plechtig stille klas loopt ze naar voren om het bijbeltje in ontvangst te nemen.

Meneer Jobse heeft het schutblad opgeslagen.

„Kijk Koosje, we hebben er ook wat voor je in gezet,” zegt hij.

Koosje leest, wat er in prachtige ronde letters is neergeschreven.

„De Heer zal u bewaren voor alle kwaad, Hij zal uw ziel bewaren.

De Here zal uw uitgang en uw ingang bewaren van nu aan tot in alle eeuwigheid.”

Psalm 121 : 7 en 8.

„Dank u wel, meneer,” zegt Koosje.

Ze geeft meneer Jobse een hand. Dan schuift ze met het nieuwe bijbeltje in haar hand zachtjes terug in haar bank.

Diezelfde middag gaat Koosje haar vader in de wijk opzoeken om hem te helpen. 'tIs nu al druk voor de kerstdagen. Morgen zal dat nog erger zijn. Dat wordt vroeg opstaan en hard aanpakken, dat weet ze. Maar morgenmiddag om een uur of twaalf zal André het van haar overnemen. Dan moet ze een twee drie eten, zich wat opknappen en proberen, met Marga de boot van half drie te halen. Ze mogen samen de kerstdagen bij grootvader en grootmoeder in Rotterdam logeren.

Koosje weet wel, waar vader om deze tijd ongeveer is. Kijk, daar staat de ponywagen al voor een van de lage huisjes aan de Akkerweg. Polly, die altijd met de wagen meegaat en dikke vrienden is met Mario, komt Koosje al tegemoet rennen. Hij springt tegen haar op, rent weer terug naar Mario en komt dan weer keffend naar Koosje toe gedraafd.

Vader Kortenhoef loopt juist met een melkbus naar een deur, want een klant staat te wachten. Hij steekt zijn hand op naar Koosje.

Vader Kortenhoef is, net als moeder Kortenhoef, niet erg lang en tamelijk stevig. Maar zijn gezicht is mager. De ogen liggen diep en het vel staat strak over zijn jukbeenderen gespannen. Hij heeft rossig blond haar, dat stekelvarkensachtig omhoog staat. Maar dat zie je nu niet, want hij heeft een pet op.

Gek dat Koosje nu pas ziet, dat het dragen van die melkbus vader moeite schijnt te kosten. Hij steekt zijn linkerarm iets te krampachtig op zij en hij zwikt aan de rechterkant dieper door dan nodig is voor het dragen van de bus. Toch zal vader die bus niet uit handen willen geven, dat weet Koosje van tevoren. Maar ze kunnen het nu anders gaan doen. Vader blijft bij de wagen en Koosje loopt met kannen en flessen heen en weer.

Voor in de wagen, in het met een klep afgesloten gedeelte, ligt een kleine zwarte schoudertas. Die gespt Koosje om. Als vader bij de wagen terugkomt, geeft hij haar wat wisselgeld. Daarna trekken ze samen verder.

„Heuj,” zegt vader. En dan loopt Mario op z'n kleine hoefjes zo lang door, tot vader „huuj” zegt.

Koosje loopt, met Polly op haar hielen, heen en weer tussen de wagen en de huisdeuren. Vader blijft bij de wagen en helpt de klanten, die zelf met de kan naar hem toe komen.

De extra bestellingen voor de volgende dag komen al binnen.

„Melkboer, breng je morgen een kwart slagroom mee?”
Of: „Koojsje, vraag eens aan je vader, of hij morgen voor een stukje kaas wil zorgen. Een stukje van een pond ongeveer. Ja, belegen kaas, dat weet je wel.”

Vader Kortenhoef noteert. En Koojsje peinst: morgen mag ik wel op de fiets meegaan, als er onderweg nog eens iets aangevuld moet worden ...

Dan draaien ze van de Akkerweg af de Merelweg in. Dat is min of meer de villawijk van het dorp. Er staan een beetje royalere vrije huizen met ligusterheggetjes om de tuinen. Dat is iets voor Mario! Als hij de kans krijgt, knabbelt hij aan het groen en de baas moet telkens weer een waarschuwend „huuj” laten horen.

Koojsje tikt Mario op zijn korte ponyneus. „Mag niet, dat weet je toch wel,” zegt ze.

„Hap,” zegt Mario. Hij bijt naar Koojsjes hand. Maar het is geen menens!

„Wacht maar,” zegt Koojsje, „Zo meteen komen we bij je vriendin.”

Mario's vriendin is een aardige oude dame, mevrouw van Ginkel, die al even dol op Mario en Polly is als Hansje. Er ligt altijd wat voor die twee klaar. En als het geen al te slecht weer is, komt mevrouw dat zelf brengen.

Mario weet het al precies. Als hij bij dat huis in de buurt komt, is hij niet meer te houden. Met wagen en al gaat hij helemaal uit de koers om vlak voor het hek te wachten op het lekkere hapje, dat weer in aantocht is. En Polly, die het al even precies weet, loopt Koojsje vooruit naar de deur. De vriendelijke grijze dame doet zelf open. Ze heeft een zwarte bontcape om haar schouders. Koojsje pakt de kan van haar aan.

„Een liter melk en een halfje yoghurt graag.”

„Waf,” zegt Polly. Hij zit voorbeeldig op en veegt met zijn staart de stoep schoon.

„Ja, ja,” zegt de dame. „Ik ben je niet vergeten. Kom maar mee.”

Ze trippelt naast Koosje naar het hek. Mario gooit zijn kop achterom en laat een soort gehinnik horen als hij haar ziet. Dan rekt hij zich nog verder naar voren.

De oude dame voert hem een brokje dikke speculaas. Terwijl Mario dat op staat te mummelen, houdt ze een stukje voor Polly in de hoogte. Dan krijgt Mario weer een stuk.

Het schijnt Polly gesmaakt te hebben. Hij snuffelt nu onder Mario's bek langs of er toch niet één kruimeltje op de grond terecht is gekomen.

„Hier, jij ook nog wat,” zegt de oude dame. Ze laat het laatste stukje in Polly's bek vallen en aait dan Mario over zijn kop.

„U verwent ze maar,” zegt vader Kortenhoef.

„Welja,” zegt de oude dame. „Voor mij is het altijd dieren-dag.”

Als Koosje naar het huis van mevrouw van Ginkel kijkt, ziet ze daar een spits wit kopje tussen de planten. En je kunt zien, dat er hevig geblaft wordt.

„Die is jaloers,” zegt Koosje.

„Dat moet-ie maar afleren,” zegt de oude dame.

„Dan moeten Mario en Polleke het ook afleren,” zegt Koosje. Want Trixje, het witte hondje van mevrouw van Ginkel, is nu net het enige dier waar Mario en Polly allebei gebeten op zijn. En zou dat soms geen jaloezie zijn!

Als Trixje eens een keer ontsnapt, is het feest. Dan is het gekef niet van de lucht. En Mario doet zulke nijldige uitvallen en blikkert zo met ogen en tanden, dat je er bang van zou worden.

„O ja, melkboer,” zegt mevrouw van Ginkel, „voor morgen graag een kwart slagroom en tien eieren. En breng een lekker stukje jonge kaas voor me mee. Ik krijg m'n dochter over met de kerstdagen.”

„Hoeveel had mevrouw gedacht?”

„Een ons of drie vier, dat komt er niet zo precies op aan.”
Vader Kortenhoef heeft zijn klantenboekje al te pakken.

„'tKomt in orde, mevrouw.”

Mevrouw van Ginkel loopt met kleine pasjes terug naar haar vriendelijke huis met de mooie witte en rode cyclamen voor het raam en het keffende witte hondje daar tussenin.

„Stil maar Trixje,” zegt ze.

„Heuj,” zegt vader Kortenhoef. En geduldig trippelt Mario op zijn zachte hoefjes verder tot de baas weer „huuj” roept.

HOOFDSTUK 4

Na de kerstdagen wordt het menens voor Koosje.

Het was heerlijk in Rotterdam bij grootvader en grootmoeder. Heerlijk, om in de gezellige warme voorkamer van hun bovenhuis verwend te worden met kopjes thee en koffie en lekkere koekjes.

Heerlijk om met opa en Marga een spelletje halma te doen. Heerlijk om eens naar een hele grote kerk met een mooi orgel te gaan. Heel wat anders dan dat zaagding thuis in het kleine kerkje, waarbij de mensen dan ook nog zo langzaam zingen.

Nee, dan in Rotterdam!

Na de dienst heeft de hele gemeente „Ere zij God” gezongen. Toen Koosje onder het zingen eens om zich heen keek, zag ze sommige gezichten stralend, andere, zoals dat van grootvader en grootmoeder, in diepe aandacht. Ja, toen was er ook echt iets van blijdschap, omdat de Here Jezus geboren was, tot haar doorgedrongen. Als ze aan de kerstdagen in Rotterdam terugdenkt, denkt ze ook aan dat mooie samenzingen van de engelenzang.

Maar dat zijn dingen, die je zo maar niet aan je vader en moeder of aan Gerda vertelt. Als die aan je vragen: „Hoe heb je het gehad in Rotterdam?” zeg je: „Fijn.” Dan zeg

je er niet bij: „En we hebben zo heerlijk Ere zij God gezongen.” Nee, zoiets bewaar je alleen maar voor jezelf om af en toe nog eens over na te denken.

Maar nu zijn de vrije dagen voorbij. Na de donkere dagen voor Kerstmis komen de nog donkerder dagen voor het Oudejaar. Het dorp slaapt onder een deken van mist, van de polder is niets te zien. Vaak hoor je het klaaglijk geloei van een stoomboot, die ergens ver achter de dijk voorbij vaart. En de misthoorn bij de haven zeurt eentonig door de stilte.

't Is of het hele dorp zich in stille aandacht naar het afscheid van het jaar negentienhonderd tweeënvijftig keert. Tot in de laatste dagen van dat jaar de stilte als gewoonlijk doorbroken wordt door doffe knallen, gevolgd door het gerinkel van grote of kleinere blikken deksels. In het begin is Mario, net als verleden jaar, een beetje schrikkerig en schichtig van dat geschiet. Maar dat gaat gauw over.

André en Gert vermaken zich ook iedere avond een poosje met het wegschieten van het oude jaar. Ze hebben met hun vrienden samen een melkbus weten te bemachtigen. Niet van vader Kortenhoef, o nee, want moeder heeft het niet erg op dat geschiet. Maar houd zulke grote jongens nu eens helemaal aan 't lijntje! Trouwens, als Nieuwjaarsdag voorbij is, verdwijnen de bussen en het carbid vanzelf weer en de rust in het dorp keert terug.

Het nieuwe jaar zet niet zo erg best in. In de eerste dagen van januari valt er een pak sneeuw. En hoe mooi Koosje dat anders altijd heeft gevonden, nu merkt ze, dat het niet meevalt, al heeft haast iedereen zijn paadje schoongeveegd. Als de sneeuw nog maar half weggesmolten is, gaat het vriezen. Hou je maar overeind op die gladde bobbels. Hou je maar overeind met je kan vol melk en je flessen pap of vla.

Vader klaagt niet, maar je hoeft maar te zien, hoe hij 'savonds uit zijn stoel overeind komt om te weten, dat hij het niet best heeft. Koosje is 's avonds ook moe en gaperig

en slaperig. De lichten in huize Kortenhoef zijn dan ook alle avonden al voor tien uur gedoofd.

„Zullen we André maar niet van school halen, Johannes?” vraagt moeder Kortenhoef op een avond als ze ziet, hoe moeizaam haar man, op de rand van het bed zittend, zijn sokken uittrekt.

„’t Zal niet gebeuren!” zegt vader Kortenhoef. En als moeder hem van opzij aankijkt en zijn neergeslagen ogen en zijn spitse bleke neus ziet, weet ze, dat ze van dit onderwerp gerust kan afstappen. Haar Johannes is vast niet van plan, de strijd op te geven.

Zaterdagmorgen, de laatste van januari, staat Koosje om half zeven naast haar bed.

„Boem,” hoort ze beneden een deur. Die glipt zeker een van de jongens uit de hand.

’t Is me ook het weertje wel! Het kamertje waar Koosje en Marga slapen, ligt aan de achterkant van het huis en kijkt uit over de polder. Over de polder is in de loop van de nacht een geweldige wind aan komen waaien. Een wind... nou, je zou zeggen, dat hij van plan is, het huis omver te lopen. Koosje kent dat wel. Hier op de eilanden kan het stormen van jewelste.

Boem, dat is de schuurdeur, die met een klap in het slot vliegt. ’t Is natuurlijk zo’n rare wind, die overal achter kruipt.

Koosje kleedt zich vlug aan. In de keuken ziet ze het vertrouwde tafereel: moeder met haar hoofd vlak onder het melkglazen lampekapje bezig met het ochtendbrood. De kaarsrechte scheiding midden over haar hoofd, de brede, blozende wangen.

„Doe jij de winkel maar vanmorgen en laat André vader maar helpen,” zegt moeder zonder op te kijken van het boterhammen smeren.

„Om dat beetje wind!” zegt Koosje. Ze houdt wel van de storm.

„André kan 't vandaag wel doen,” zegt moeder.

André heeft zaterdag namelijk geen school.

„En zijn huiswerk dan?” vraagt Koosje.

„Hij zegt, dat het wel kan lijden.”

„O, zegt hij dat,” zegt Koosje veelbetekenend.

Intussen weet ze het al. Dat wordt vandaag tussen de bedrijven door de winkel schoonmaken. 't Is weer eens wat anders. Lekker de planken afsoppen, dat is voor een keer ook wel leuk.

„Dan begin ik zo meteen maar vast aan de planken,” zegt ze.

„Goed,” antwoordt moeder.

Als vader en André binnenkomen, ontbijten ze met z'n vieren.

„'t Stormt flink!” zegt André.

„Vind je?” zegt Koosje, die achteraf toch wel een beetje gepikeerd is dat zij geacht wordt niet tegen de storm op te kunnen.

„Nou,” zegt André. „Wees maar blij, dat je niet mee hoeft. Als die wind je aan de ene kant van 't dorp te pakken krijgt, smakt hij je aan de andere kant weer neer.”

„Dan zou ik maar goed op mezelf passen,” zegt Koosje droog. „Vader, zou u hem geen tuigje aan doen?”

Vader Kortenhoef hoort het niet eens. Hij kauwt afwezig zijn boterham op. Zijn rossig blonde zachte stekelhaar staat recht omhoog.

„Als je maar weet, dat jij het heen-en-weer loopwerk moet doen,” zegt Koosje vinnig.

„Waarde zuster, ik weet er alles van,” is het antwoord van André. „Moet ik jou soms nog even uitleggen hoe je de planken moet soppen of hoe noemen ze dat?”

„Dat komt ook in orde,” zegt moeder. „Dat kan ik jou nou weer vertellen.”

Het wordt een rare, drukke dag. Soms komt er onverwacht, met een klant mee, een smak wind door de deur naar binnen waaien. Tegelijk vliegen er dan nog meer deuren open en

Koosje moet heen en weer rennen om deuren te sluiten, tegen te houden enzovoort. Ze is blij, als om zes uur de boel op slot kan. Nu de vloer nog even schrobben. Met de mat gaat ze maar door de keuken naar buiten. Daar, in het hoekje tussen schuur en huis, is het misschien nog het luwste.

Als Koosje klaar is met de mat, loopt ze even de schuur in, naar het hoekje van Mario.

„Zo ouwetje, wat sta je weer te schuddekoppen! Dat viel niet mee hè, vandaag. Niks voor jou, die storm!”

Koosje krabt Mario op het geliefde plekje tussen zijn oren. Maar Mario trekt zijn kop onder haar hand vandaan.

„Niet goed?” vraagt Koosje. „Of heb je soms honger?”
Ik zal het zeggen hoor, tegen de baas.”

Na tafel verdwijnt André naar de schuur om Mario af te voeren en voor de zondag te borstelen. Want Mario krijgt, als alles en iedereen in huis, een zaterdagse beurt.

Gert helpt vader met de kas en Koosje moeder met de afwas, samen zijn ze in een wip klaar. Moeder zoekt al naar de krant om die eens op haar gemak door te nemen als André binnenkomt.

„Klaar?” vraagt moeder.

„Klaar wel. Maar dat beest is me toch ongedurig! Hij staat maar te schudden en van zich af te trappen. Hij heeft toch geen ongedierte?”

„Ben je!” zegt Koosje kwaad.

„'t Zit hem in het weer,” zegt moeder. „'t Is ook net, of het aldoor ruwer wordt. Kijk, het licht krijgt het ook al te pakken.”

Het lijkt wel of de lamp van plan is uit te gaan. Het wordt schemerig in de hoeken van de kamer. Dan opeens flikkert het licht weer op. Maar vijf minuten later kwijnt het weer weg.

„Zet maar een kaars bij de hand,” zegt vader. „De boel kan best eens onklaar raken bij zulk weer.”

Koosje zoekt al achter in de la van het dressoir. Daar moet nog een blauwe doos met wat Goudse kaarsen zijn. Zo, één in het tinnen kandelaartje, dat staat nog aardig ook.

„'k Zou de blaker uit de keuken ook maar halen,” zegt moeder. „En zijn er lucifers bij de hand?”

„'k Wou dat het licht uitging,” zegt Wim. Dat vindt hij altijd wel een gezellig avontuur. Maar Koosje vindt tien minuten zonder lamp lang genoeg. Net goed om even bij kaarslicht koffie te drinken. Zo ver komt het niet. Ze drinken bij lamplicht koffie met koek uit moeders lange koektrommel. Dan worden Wim en Marga naar boven gestuurd. Koosje wacht vanavond ook niet al te lang. Ze is moe van het harde werken en het rumoerige weer.

„Ik ga ook,” zegt ze om goed negen uur.

„Of je gelijk hebt!” zegt moeder.

Koosje bergt haar breiwerk op. Voor ze naar boven gaat, wipt ze eerst nog even de schuur in.

„Wat is er dan met jou?” vraagt ze aan Mario. „Bang voor de storm? Daar hoef je niet bang voor te zijn hoor, de schuur houdt het wel. Heeft de baas je voor de zekerheid maar vastgebonden?”

Het geeft niet wat Koosje zegt of hoe moederlijk ze Mario op zijn nek klopt. Hij slaat achteruit alsof hij bang is, dat er iemand achter hem staat.

Boem, zijn hoof schampt langs het schot. Hij schudt met zijn kop, blikkert met zijn ogen en snuift.

Koosje probeert de korte manen, die warrelig over Mario's voorhoofd vallen, weg te strijken. Dat helpt al evenmin. De pony gooit met een ruk zijn kop achterover en boem, weer trapt hij tegen het hout.

„Dan kan ik het ook niet helpen,” zegt Koosje. „Maar ik kan het wel begrijpen. Hoor me die wind eens aan, het lijkt wel, of er een regiment boerenwagens over het land komt aandreunen. Ga maar gauw slapen Mario, dan hoor je het niet meer. Je pit juist extra lekker met die storm. Welterusten.”

Mario geeft geen antwoord, natuurlijk niet. Maar wel gooit hij zijn kop weer achterover en zijn ogen blikkeren onder de donkere flarden van zijn manen. En dat betekent, dat hij het op die storm helemaal niet begrepen heeft, wát Koosje ook zegt.

Als Koosje zich uitgekleet heeft, knielt ze neer voor haar bed.

Marga, zo diep als ze maar kan onder de dekens gedoken, slaapt rustig door.

Koosje wrijft met haar voorhoofd langs haar gevouwen handen. Naar is dat, ze kan haar gedachten helemaal niet bij het gebed houden. Als ze haar ogen dicht doet, ziet ze Mario's schrikkerige kop voor zich en ze hoort de storm geweldig over en om het huis waaien. Grote zwarte vleugels heeft de wind, daar komt hij mee langs het dak zoeven en een ogenblik denk je, dat hij het hele dak mee zal nemen. De slaapkamer is in al dat tumult een klein plekje stilte, dat de storm tegenhoudt.

Nee, nu niet meer naar de storm luisteren. Denken bij wat je bidt.

Het gaat niet. Vanavond kan Koosje geen woorden vinden. Dat is wel eens meer zo. Maar vanavond kan ze helemaal niet denken lijkt het wel. Daarom zegt ze maar het eerste vers van de avondzang op:

O grote Christus, eeuwig licht,
niets is bedekt voor uw gezicht,
Die ons bestraalt, waar wij ook gaan,
al schijnt geen zon, al licht geen maan.

Kijk, nu had ze haar gedachten er weer niet bij. Nu zat ze opeens weer aan Gerda te denken, die morgen uit de kerk mee zou komen.

Nogeens zegt Koosje zachtjes dezelfde regels op. Dan knipt ze het licht uit en duikt ze in bed.

In het donker ligt ze vanzelf weer naar de storm te luisteren.

Rare gierende geluiden hoor je er doorheen. Dat zal wat zijn bij de dijk! Het schuim spat er bij zo'n storm meters boven uit. Al denkende wordt Koosje hoe langer hoe helderder in haar hoofd. Hoor het dakraampje op zolder eens klepperen! 't Is of de hele zolder vol wind staat.

Er hangt een vreemde spanning in het slaapkamertje. Of zit die in Koosje zelf? Daar peinst Koosje niet over. Ze vindt het alleen maar gek, dat ze zo helder wakker is. Wanneer zou ze nu eens in slaap vallen? Nee, dat merkt ze zelf niet, maar een half uur later is ze in diepe rust.

HOOFDSTUK 5

Hoe lang heeft Koosje geslapen, vijf minuten, tien minuten, een kwartier? Welnee, ze heeft wel vijf, zes uur geslapen. Maar zo diep en vast, dat het haar lijkt, of ze nog maar net in slaap is. Maar nu is ze ineens klaar wakker. Er is iets... De storm raast als het kan nog harder dan gisteravond. Uit de donkere verte komt hij aanrollen als een bulderende zee die zich op het huis stort. Maar er is nog een ander geluid ... hoor de klok luidt! Opeens is het geluid heel duidelijk, dan hoor je het een ogenblik niet en even later klinkt het vlakbij. Dat klokgeluid in de storm heeft iets onheilsPELLENDS!

Koosje springt uit bed. Ze hoort vaders stem, moeders stem angstig daar doorheen ... „denk aan je jas!”

„Wat is er?” vraagt Marga, die ook wakker is geworden. „k Weet niet,” zegt Koosje. Haar hand zoekt naar het knopje van het licht ... ja, daar heeft ze het. Wel het knopje, maar geen licht. En als ze de deur open doet, kijkt ze in het donker van het portaal. Daar, in het donker, zijn vader en moeder.

„Wat is er!” vraagt Koosje ongerust.

„In je kamer blijven,” zegt vader kortaf.
Kijk, daar is toch licht, een flauw schijnsel in het trapgat. Dan het hoofd van André, die met een kaars naar boven komt. Vader, over het trapgat gebogen, pakt de blaker aan, waarop André meteen weer als een haas naar beneden springt.

„Denk aan je jas!” roept moeder nog eens.

„Wat doen jullie allemaal?” vraagt Marga, die ook op het portaal is gekomen.

„Allemaal boven blijven. Gehoord,” commandeert vader weer.

Met de kandelaar in zijn hand gaat hij de trap af. Maar zo vlug als André eraf sprong, zo stuntelig gaat vader naar beneden. De kaars flikkert hevig. Door de tocht en door vaders wankelende gang gaat de kandelaar in zijn hand op en neer.

„Voorzichtig Johannes,” smeekt moeder.

Daar staan ze met z'n drieën, nee, met z'n vieren. Gert is ook te voorschijn gekomen.

Buiten klept de klok in de storm, dan weer heel dichtbij, dan weer heel ver af.

De meisjes rillen in hun nachtpou.

„Is er iets mis?” vraagt Gert. „Toch geen brand? Waarom luidt de klok ... hoor eens ... de winkelbel.”

„André gaat er uit,” zegt moeder. Dan luisteren ze alle vier gespannen.

Er klinken stemmen op straat. Geroep, onverstaanbaar door de wind. Maar in dat geroep klinkt iets door van het onheil dat er gaande is. Marga kruipt tegen haar moeder aan. Dan luisteren ze weer alle vier. Ze kijken naar beneden. Daar schemert licht. Daar is vader met zijn kaars.

Weer de winkelbel. Een zovende tocht door het huis, even maar, André is weer binnen.

„De dijk!” roept hij naar de huiskamer, waar vader de tweede kaars heeft aangestoken. „Vooruit vader, naar boven! We houden het hier niet droog zeggen ze!”

Vader Kortenhoef heeft het al begrepen. Hij reikt André de tweede kandelaar over.

„Hier, jaag Mario het land in!”

André is al weg. Als hij de keukendeur opendoet, struikelt hij zowat over Polly die langs zijn benen rent. Op 't zelfde ogenblik strijkt de tocht de kaars uit. „Lucifers!” roept André achterom. Als hij ze te pakken heeft, gaat hij op de tast naar de schuur. Daar steekt hij de kaars weer aan. In de verste hoek staat Mario te rukken aan zijn touw. De storm gooit zich in zijn volle kracht op de schuur en heel in de verte is het, of hij een nog donkerder ondertoon heeft gekregen.

„Kom!” zegt André. Hij maakt Mario los en trekt het zijdeurtje van de stal open. Mario is al uit de box en staat meteen met zijn snuit vlak voor de achterdeur. André licht de klink op en zet zijn schouder schrap tegen de wind.

„Allo!” Hij geeft Mario een klap op zijn dij. Maar Mario heeft geen aansporing nodig. Hij wringt zichzelf door de nauwe opening. Achter hem slaat de storm de deur al weer dicht. De kaars is al lang weer uitgegaan. Maar André kent de weg.

Alle deuren sluiten ... denkt hij.

In de gang vindt hij zijn vader bij de kapstok.

„De jassen,” zegt vader kort.

„Gaat u nu naar boven! Gert, kom eens helpen!”

Gert komt halverwege de trap af. Daar reikt André hem de boel aan. Vader licht bij. De kaars in zijn hand beeft en flakkert.

„Wacht even,” zegt André. „Mijn kaars.”

Als hij zijn lichtje weer heeft aangestoken en ermee de gang in loopt, ziet hij het water onder de mat van de voordeur doorkomen. Nog geen vijf minuten later lopen vader en hij met hun blote voeten door het ijsskoude water.

„Aankleden jongens,” commandeert vader naar boven. Maar ze blijven staan daar boven aan de trap. Ze hebben Polly naar boven zien komen rennen. Ze hebben André

Mario galoppeert de storm in.

door de keukendeur zien verdwijnen en terugkomen. Ze weten dat Mario weg is. Ze zien het water beneden in de gang. En ze moeten weten, wat er verder gebeurt.

„De broodtrommel!” roept moeder.

Dat is een goede gedachte van haar. Als André de kelderdeur opendoet om de broodtrommel van de plank te halen, hoort hij water stromen. Waar komt het vandaan? Uit de gang? Van buiten?

André duwt zijn vader de broodtrommel onder de arm.

„En nu naar boven u,” zegt hij.

Het water staat tot boven hun enkels.

„Jij ook,” zegt vader. Zelf strompelt hij de trap op.

André komt hem nog niet achterna. Wat kan hij nog meenemen? Hij zou wel alles tegelijk willen pakken, maar dat kan niet.

Melk, pap, boter, flitst het door hem heen.

Als hij de deur naar de winkel opendoet, spoelt het water over zijn voeten.

Haastig grist hij een paar dingen van Koosjes schone planken. De klok luidt nog steeds, angstig dichtbij, dan weer vreemd ver weg. Maar op straat is het stil geworden. Met een paar flessen in zijn arm en de kaars voor zich uit houdend plast André door het water heen naar de trap. Hij laat nu alle deuren open staan. Er valt toch niets meer te redden.

Bij het licht van de kaarsen, een in de slaapkamer van vader en moeder, de andere in die van de meisjes, hebben ze zich allemaal aangekleed. Moeder heeft Wim in zijn kleine hokje wakker moeten maken. Aan de ene kant een geluk, dat een kind zo vast kan slapen, denkt ze.

André is het eerst in de kleren. Zodra hij een kaars te pakken kan krijgen, loopt hij de trap af. Donker spiegelt het water beneden hem. Het staat zo ongeveer tot de vijfde tree.

„En ...” vraagt vader boven aan de trap bezorgd.

„tGaat hard,” zegt André. „Drie kwart meter schat ik.”
Langzaam klimt hij weer naar boven.

Met z'n allen zitten ze even later op het bed van vader en moeder. Er is één kaars gedoofd.

Zwijgend luisteren ze naar het tumult van de wind en het onrustige getrippel van Polly's pootjes over het zeil.

„Hoe ging het met Mario?” vraagt Koosje. Haar stem klinkt een beetje raar. Toen André boven kwam, heeft ze het ook al gevraagd, maar toen hoorde hij het niet eens.

„Die vloog het land in!”

„Misschien weet hij zich nog te redden,” zegt moeder. Het klinkt nogal hoopvol. Maar in haar hart is ze minder gerust over het lot van de pony.

„Als het nu maar niet hoger komt,” zegt Koosje.

Maar het water komt wel hoger. Als vader na een kwartier nogeens gaat kijken, is de trap naar beneden onrustbarend kort geworden.

„De zoldertrap uitzetten,” zegt hij tegen de jongens. „We moeten hoger op.”

Verslagen zitten moeder met de meisjes en Wim in de donkere kamer op de rand van het bed. En Polly loopt maar heen en weer, van de baas naar de vrouw, van de vrouw naar Koosje, van Koosje naar André.

„Hou de hond eens daar,” roept André, „doe de deur maar zo lang dicht.”

In de zoldering van het kamertje van Wim is een luik. André gaat op een stoel staan en drukt het open. Dan trekt hij van de zolder een laddertje naar zich toe. Aan iedere stijl zit een ijzeren haak, die stevig om de rand van de zolderopening sluit.

Vader zet de trap op zijn plaats.

„Licht u maar bij,” zegt André. „Gert, jij haalt de boel op en ik breng alles naar boven.”

„Gooi het maar zolang op een hoop,” zegt vader.

Bij het licht van een kaars, die op de overloop staat, gaat Gert aan de gang. Hij begint op de jongenskamer. Kussens,

lakens, dekens, met een hele arm vol komt hij aandragen. De matras is te groot, die moet hij laten liggen. Van moeders kamer wordt de boel hem al aangegeven. In een wip zijn alle bedden leeg. Als alles boven is, klimmen ze er allemaal achteraan.

Moeder Kortenhoef kan wel huilen als ze al weer hoger moet. Wat zal ze van heel haar boeltje terug vinden? Maar voor huilen is het nu geen tijd. De hoofdzaak is, dat ze veilig zitten met z'n allen.

Bij het licht van de kaars, die hier op zolder helemaal heeft als een rietje, maken moeder en Gert van de matrassen een soort zitbank langs de muur. Koosje en André vouwen de lakens op, vader haalt de wirwar van dekens uit elkaar. Iedereen schrikt als er met veel gerommel en gebonk een dakpan naar beneden komt.

Vader kijkt naar boven. De kap van zijn huis is gelukkig stevig. Van de pannen zal wel niet veel overblijven.

Wat duurt zo'n nacht eindeloos.

Alles wat nodig zou kunnen zijn, is van de eerste verdieping opgehaald: kleren, broodtrommel, melkflessen en om niet te vergeten een kistje met papieren, waarvan vader dadelijk het een en ander in zijn binnenzak stopt.

De eerste kaars is bijna opgebrand, maar als het pitje als een kromgetrokken gloeiende spijker staat na te roken, steekt vader geen tweede aan. Ook de zaklantaarn, die hij nog op 't laatste nippertje heeft meegepakt, houdt hij liever in reserve.

In het pikdonker zitten ze nu. Dan denkt Koosje opeens weer aan Mario, die de hele avond zo onrustig was, die het vast al heeft voelen aankomen.

Wat is er van Mario terecht gekomen?

Koosje stopt haar gezicht in de deken, die ze om zich heen heeft geslagen.

Mario, waar ben je, alleen in dat vreselijke weer, misschien vechtend met al dat water.

Koosje huilt. Ze snikt, ze schokt opeens van het huilen.
„Wat is er kind?” vraagt moeder.
„Mario,” snikt Koosje.
„Och ja, 't stomme dier!” zegt vader.
„Kunnen pony's niet zwemmen?” vraagt Wim.
„Zwemmen kunnen ze wel. En taai zijn ze ook. Ze kunnen goed tegen de kou. Maar ik vrees, dat er, zoals de toestand nu is, toch niet veel van terecht zal komen, jong.”
„Misschien is hij ergens op de dijk terecht gekomen,” zegt Gert.
„Ja misschien. Maar het lijkt me niet waarschijnlijk met de snelheid, waarmee het water is opgekomen.”
„Wees maar blij Koos, dat wij allemaal bij elkaar zijn,” troost moeder. „En Polly is er nog!”
O ja, dat is allemaal wel waar. Maar er is maar één Mario. En van die ene Mario is Koosjes hart op het ogenblik helemaal vol. Gek is dat, door Mario moet ze nu ook aan Hansje denken. Nieuwe schrik. Hoe zou het met Hansje gaan!
„En Hansje,” snikt ze opeens weer hardop.
„Hansje ...” zegt moeder bijna opgewekt. „Reken maar dat het eerste wat haar vader gedaan heeft, is: Hansje op een heel veilig plekje brengen. Nee, daar hoef je niet over in te zitten. Als wij er zo een hadden, hè vader?”
„Dan ging die voor alles en iedereen,” zegt vader.
„Haar vader draagt haar 'savonds toch ook altijd naar boven,” zegt Marga.
Natuurlijk, hoe kan Koosje daar nu over inzitten. Ze wrijft haar ogen droog met een stukje deken. En weer is het stil en luistert iedereen naar de storm en denkt en peinst, niet alleen over zichzelf, maar over alles, wat er gebeurd kan zijn in het dorp. Alleen Wim sukkelte tegen zijn moeders schouder geleund in slaap.
„Zouden jullie ook niet een beetje gaan liggen?” zegt vader tegen moeder en de meisjes.
„Ik niet hoor!” zegt Koosje. En moeder zegt: „Toe Marga,

probeer nog een poosje te slapen. Ga maar lekker languit achter onze rug liggen."

Marga, op van de slaap, zegt dat ze helemaal geen zin heeft om te gaan liggen. Maar nog geen vijf minuten later zakt ze opzij. Vader knipt even de zaklantaarn aan. Voorzichtig legt hij haar benen op de matras en stopt de deken goed om haar heen. Wim wordt met zijn benen de andere kant uitgelegd. Polly kruipt tussen Koosjes rug en de slapende Marga in. Nu zijn er drie, die van geen storm en water meer afweten.

Maar de andere vijf!

Af en toe huiveren ze voor de woede van de windvlagen. Ze schrikken, als er weer een dakpan gaat. En ze denken, ze denken ...

„En dan zitten wij hier nog betrekkelijk hoog,” denkt moeder hardop.

„Ja,” zegt vader.

De drie grote kinderen weten, wat dat betekent. Als wij het water al tot meer dan halverwege de eerste verdieping hebben, wat moet dat dan in de polder zijn, waar de huizen over het algemeen lager liggen.

Koosje rilt. En het is niet alleen van de kou.

„Waarom trek je je jas niet aan?” zegt moeder.

Dat is een idee. Nu is het tenminste een beetje uit te houden.

„En jij dan Johannes. Met je rug.”

Vader geeft geen antwoord. Hij voelt zijn rug niet. Hij denkt alleen maar aan wat er gaande is in het dorp, op het eiland! Wat zullen ze zien morgen, als het licht wordt?

In het kleine vierkantje van het zolderraam, dat de hele nacht onvermoeid heeft staan kleppen, begint langzaam aan de morgen te schemeren.

„Zou het water boven de trap uitgekomen zijn?” Die vraag brandt André al de hele tijd op z'n lippen, maar waarom zou hij hem uitspreken als je toch geen hand voor ogen kunt zien.

„Wacht maar,” zegt vader, „als het straks licht is ...”
Hij wil opstaan om door het zolderraampje te kijken, maar dan scheurt er opeens zo'n vreselijke pijn door zijn rug, dat hij half hardop kreunt.

„Wat is er?” vraagt moeder angstig.

„Een spier,” zegt vader, net of de pijn eigenlijk niets te betekenen kan hebben. Maar intussen denkt hij: hoe moet ik overeind komen dat ze niets aan me merken!

„Kijk eens jongens, hoe het er buiten uitziet?” Terwijl ze allemaal luisteren naar wat Gert en André zeggen, komt vader met veel moeite overeind.

Niet meer zitten, dat is niks waard. In beweging blijven maar.

André en Gert brengen verslag uit.

„Water, zo ver je zien kan tenminste.”

Het zolderraampje zit aan de achterkant van het huis. Anders dan over de polder kunnen ze niet uitkijken. Daarbij is het nog lang niet helemaal licht. Maar in de kleurloze morgenschemer zien ze zo ver hun ogen reiken een grauwe watervlakte, die er allesbehalve rustig uitziet.

„Ik zie de boerderij van Van der Velde niet,” zegt Gert bezorgd.

„Het is nog veel te donker, jò! Als wij hier droog zitten, moet hij er helemaal bovenuit steken.”

„Natuurlijk,” zegt vader. „Hij ligt nog even hoger dan wij, hij staat op een soort terp.”

Haast onmerkbaar wordt het vierkantje van het raam lichter. En op de zolder kunnen ze langzamerhand elkaars bleke gezichten onderscheiden.

„Nu zie ik de boerderij,” rapporteert André bij het raam.

Ze moeten het allemaal zien, vader, moeder, Gert en Koosje die op haar tenen moet staan omdat haar hoofd net niet helemaal tot het dakraampje reikt.

Ze schrikt gewoon, als ze al dat water ziet. Nergens meer

een stukje land. Alleen maar een grauwe lucht, donkergrijs water met lichtere schuimranden. Daar, wat drijft er voor donkers in, je kunt het nog niet onderscheiden.

Recht achteruit is nu heus de boerderij van Van der Velde te zien. Het lijkt wel, of het enkel een groot puntdak is, dat zomaar uit het water te voorschijn komt.

Vlak onder het huis, ja, heel dichtbij, is ook het water. Geen erf meer, geen kampje voor Mario, geen omgeploegde klei ... alleen het water. En de storm, die het nog steeds opstuwt.

Koosje laat zich weer op haar hielen zakken. Dan ziet ze hoe André op zijn knieën bij het opengetrokken luik ligt.

„Nee hoor,” zegt hij, „hier beneden is het nog droog.”

„Gelukkig,” zucht moeder.

Marga en Wim zijn wakker geworden door het geloop en gepraat om hen heen.

„Is het water weg?” vraagt Wim.

„Nee,” zegt moeder, „Als dat waar was!”

Marga komt koud en slaperig overeind. Ze wil ook kijken, hoe het er buiten uitziet.

Intussen gaat André het laddertje af. Hij wil eens kijken, hoe hoog het water beneden staat. Zou het nog steeds stijgen?

„Voorzichtig jongen,” roept moeder hem na.

Vader staat bij het luik vol spanning te wachten.

„En ...?” vraagt hij als André het kamertje van Wim weer binnenkomt.

„Een tree of zes van boven af. 't Is nog zo donker in dat trapgat!”

Vaders horloge wijst goed acht uur.

„Om een uur of negen gaan we nog eens kijken,” zegt hij.

„Dan kun je misschien zien, of er nog verandering is gekomen.”

Dan zitten ze weer met z'n allen op de rand van de geïmproviseerde zitbank.

„We moesten maar wat eten,” zegt moeder. „Wat een geluk, dat we tenminste iets meegenomen hebben. Want wie ...” Moeder maakt de zin niet af. Waar is het voor nodig, de kinderen onrustig te maken? De tijd zal leren, hoe lang ze hier moeten zitten.

Met André's zakmes probeert moeder voor allemaal een paar boterhammen te snijden.

„Een picknick op zolder,” zegt Gert. „We hebben nog melk ook.”

„Alsjeblieft,” zegt vader. „Leg maar op mijn zakdoek. Hij is zo goed als schoon.”

Ziezo, dat is voorlopig genoeg. Iedereen kijkt naar de twee stapeltjes gesmeerde boterhammen aan moeders voeten.

„Eerbiedig jongens,” zegt vader.

En terwijl ze allemaal de storm daarbuiten aan het dak horen rukken, dankt vader Kortenhoef God in de hemel, die hen allen in deze bange nacht heeft bewaard. En hij bidt om hulp en bescherming voor de moeilijke uren, die zeker nog zullen komen. Dan eten ze hun boterhammen en de melkfles gaat van mond tot mond. Iedereen, van de jongste af aan, mag drinken tot moeder ho zegt. Want meer dan één fles mag er niet opgemaakt worden.

„We kunnen vanmorgen niet lezen,” zegt vader. „En dat nog wel op zondagmorgen.”

Gunst ja, het is zondag. Daar heeft eigenlijk nog niemand aan gedacht.

„Misschien kan Wim of Marga voor ons allemaal een psalmvers opzeggen,” zegt moeder. „Ik weet een heel mooi vers. Wie kent dit: Hij, die op Gods bescherming wacht.”

„Ik,” zegt Marga.

„Toe dan maar,” knikt moeder.

Ze luisteren allemaal naar Marga's hoge stemmetje, dat heel duidelijk en eerbiedig, alsof ze op school zit, een vers uit psalm eenennegentig opzegt.

*Hij, die op Gods bescherming wacht
wordt door de hoogste Koning
beveiligd in de duistere nacht,
beschaduwd in Gods woning.
Dies noem ik God zo goed als groot
voor hen, die op Hem bouwen:
mijn burg, mijn toevlucht in de nood,
de God van mijn betrouwen.*

Als vader, André en Gert om een uur of negen weer eens gaan kijken, hoe de zaken beneden staan, blijkt alles er ongeveer net zo uit te zien als een uur geleden.

„Niet gestegen,” zegt André. Hij gaat op zijn buik liggen en buigt zijn hoofd over de bovenste twee treden van de trap heen. Nu kan hij de gang inkijken en doordat de kamerdeur is blijven openstaan, ook de kamer.

„Het halve ameublement drijft daar beneden rond,” rapporteert hij.

„Laat eens kijken?” zegt Gert.

„Voorzichtig jongens,” maant vader. Voor de zekerheid houdt hij Gert bij de rug van z'n jasje vast.

„Ja echt,” zegt Gert. „De stoelen zijn met het water mee naar boven gekomen. En de tafel zit klem voor de deur, zie je wel. Kijk, daar drijft de koektrommel ook.”

„Kom terug jongens,” zegt vader, die vindt dat André en Gert al te gevaarlijk gaan doen. Gert komt overeind.

„Eens op onze kamer kijken,” zegt hij.

Ja, hoe zou de straat er uitzien!

De slaapkamer van André en Gert ligt naast die van vader en moeder aan de voorkant van het huis. De gordijnen voor het schuifraam zitten nog dicht. Maar als André ze opendoet ...! De straat is een recht kanaal tussen twee huizenrijen geworden. De manufacturenhandel aan de overkant is verdwenen, tenminste wat het grote raam betreft. Maar achter een raam op de eerste verdieping staat de eigenaar, meneer van Goor. Hij zwaait naar zijn

overburen uit de melkzaak. Hij zwaait met een glimlach, die heel even de somberheid van zijn gezicht doet verdwijnen. Het is een soort blijde herkenning: „hé, zijn jullie er ook?”

Dan draait hij zich half om en zegt iets naar achteren in de kamer. Meteen verschijnt zijn vrouw met de kleine Frans op haar arm voor het raam. Het is net als bij haar man: even een glimlachje op een bleek, bezorgd gezicht. Naast het huis van de Van Goors komt ook leven achter de bovenramen. Vreemde bovenramen, die nu misschien maar anderhalve meter boven het water uitsteken.

Een paar opgeschoten jongens zwaaien naar hen. Dan zeggen ze wat tegen elkaar. Ze wijzen en steken drie vingers in de hoogte.

„Wat bedoelen ze?” vraagt André. „Waarom kijken ze zo eigenaardig.”

„Of we maar met z'n drieën zijn natuurlijk,” bedenkt Gert. „Nee hoor, we zijn er allemaal.” Duidelijk telt hij zeven vingers af. De jongens knikken dat ze het begrepen hebben en steken nu op hun beurt vijf vingers in de hoogte. Bij hen thuis is dus ook alles in orde.

„Waar blijven jullie?” roept moeder van boven.

„'tIs hier wel veilig,” zegt vader. „En iets minder koud dan daarboven. Als de kinderen maar bij het trapgat weg-blijven. Ze mogen in geen geval op de overloop komen.”

„Gehoord jongens?” zegt moeder.

Dan komt ze zelf het eerst het laddertje af.

HOOFDSTUK 6

Nee, het water stijgt niet meer. Maar zakken ... dat kan iedereen met z'n gezonde verstand begrijpen, daar is vooreerst ook nog geen sprake van. Zeker niet, als de wind

zo met stormkracht uit het noordwesten blijft waaien als hij nu nog doet.

Het gezicht van vader Kortenhoef staat ernstig. Er zijn op het eiland dorpen gebouwd op plaatsen die zoveel lager liggen als waar hij woont. Er moeten daar ongelukken zijn gebeurd, het kan niet anders. En hoe zou het hier in de nabije omtrek afgelopen zijn?

Bij het aanbreken van de dag zijn er in de straat roeiboten gaan varen. Er wordt aan de ramen gevraagd, of alles goed is. Ja, gelukkig wel, voor zover het goed kan zijn. Vreemd en ver klinken de stemmen van buiten. Grauw zijn de gezichten van de roeiers. Ze vertellen — het is haast niet te geloven — dat de dijk niet op één plaats, maar op meerdere plaatsen doorgebroken moet zijn! Dat het water slachtoffers heeft gemaakt, maar niemand weet, hoeveel. De huisjes onderaan de ka buiten het dorp staan tot de nok in het water. Er zijn daar mensen van het dak gehaald. Of iedereen zich heeft kunnen redden? Alle telefoonverbindingen zijn verbroken. De schoolzolder is al ingericht voor mensen zonder dak boven hun hoofd. Er moeten er daar al een dikke dertig zitten. De roeiers moeten verder om te zien, waar ze kunnen helpen. Ze varen de straat uit. Niemand zegt wat, als zij verdwenen zijn.

Een kwartiertje later komen ze terug. Kijk, ze hebben Kramer, de wegwerker met z'n vrouw en kinderen opgehaald. Die wonen in een laag huisje, net buiten het dorp. Ze kunnen het daar natuurlijk niet houden.

Weer later komt een roeiboot met de dokter erin langs varen. Als hij na een half uurtje terug komt, zitten er een oude man en een oude vrouw bij in ... Sientje van Willem Tertholen. Ze heeft haar rechterarm gebroken vannacht, zullen ze later horen.

Er komen al meer roeiboten, er worden mensen opgehaald uit hun kleine alleenstaande huizen. En 't is iedere keer hetzelfde beeld: in elkaar gedoken zitten ze in de boot voor zich uit te staren.

Dan wordt er langs de ramen geroepen, dat er hulp van buiten komt. Maar het blijft bij een gerucht.

„Natuurlijk komt er hulp,” zegt vader. Iedereen begrijpt zo langzamerhand wel, dat er iets zal moeten gebeuren. Stel je voor, dat het water niet zakt. Niemand, die daaraan durft te denken. Stel je voor dat het wel zakt. Wat zullen ze dan beneden vinden? Een totaal onbewoonbaar huis. Grijs van de kou zitten de Kortenhoefjes om een uur of één weer bij elkaar voor de boterham. Twee per persoon, dat is het rantsoen. Want wie weet hoe lang ...

„We moesten de koektrommel te pakken zien te krijgen,” zegt André. „Alle beetjes helpen.”

Daar zijn ze na de middagboterham druk mee bezig. Met de zwabber, vastgebonden aan de korte vlaggestok, die buiten de feestdagen altijd opgeborgen wordt in een kast op de jongenskamer, weten ze de koektrommel naar zich toe te halen. En dan komen er ook een paar zondags opgepoetste appeltjes mee, die in een schaal op het dressoir lagen.

„Je zou toch zeggen, dat de storm een beetje minder wordt,” zegt vader, als hij later in de middag op Koosjes kamer staat uit te kijken over de waterzee. Intussen steunt hij met zijn ene hand zijn rug en met de andere leunt hij tegen het kozijn om een beetje rechtop te kunnen blijven staan.

„Kijk, de boot van Van der Velde vaart ook!”

Vanaf de roeiboot wordt gezwaaid. Vader Kortenhoef en Koosje zwaaien terug.

„Ze komen hierheen,” zegt Koosje: „Jongens, kom eens.” Ja, de boot zet koers naar hun raam.

„Help even mee Koos, het raam een eindje opschuiven.” Dat is goed. Nu kan lange Willem, de knecht van Van der Velde, zijn handen om de vensterbank slaan en zo de boot bij het huis houden.

De anderen zijn er ook aan komen lopen. En nu verdringen ze elkaar bij het raam om alles te zien en te horen.

„Hoe hebben jullie het?” vraagt lange Willem.

„Allemaal gezond gelukkig,” zegt vader.

„Zou je niet mee gaan naar de zolder ginds,” zegt lange Willem. Hij wijst over zijn schouder naar de boerderij.

„Daar zit je beter.”

„Och nee,” zegt vader. „We zitten hier goed.”

„Er zijn er veel meer, die het doen,” zegt lange Willem.

„En we hebben ruimte genoeg op zolder.”

Moeder schuift de jongens opzij. Ze komt vlak achter het raam staan.

„’t Is ginds solider bouw schat ik,” zegt lange Willem. En Berend, die ook in de boot zit, knikt.

„Om de boer hoeft je het niet te laten. Ze kunnen daar nog wel even vooruit.”

„En als er hulp in ’t groot komt,” zegt lange Willem, „dan werkt het daar vlugger.”

Moeder Kortenhoef kijkt naar het bleke gezicht van haar man. Nog spitsler dan vannacht is zijn neus. En het vel over zijn jukbeenderen staat strakker dan ooit. Er is iets krampachtigs om zijn mond.

Opeens ziet moeder een nieuw schrikbeeld: vader die niet meer kan en zij hier alleen met de jongens en een zieke man. Ja, ze begrijpt wat het hem moet kosten, zijn boeltje in de steek te laten. Datzelfde kost het haar ook, maar er is toch geen redden meer aan.

„Denk aan de kinderen, Johannes,” zegt ze.

Vader Kortenhoef kijkt zijn vrouw aan. Nee, een man huilt niet, maar de pijn staat diep in zijn samengetrokken ogen.

Ze hebben elkaar begrepen, vader en moeder.

Dan knikt vader Kortenhoef.

„Ja,” zegt hij, „we moesten maar gaan.”

„Volgende reis dan,” zegt lange Willem. „Maken jullie je maar vast klaar.”

Als moeder zich omkeert, om alles, wat maar enigszins mee kan en mee moet, bij elkaar te pakken, staan de tranen in haar ogen.

En toch is 't mooi, dat de mensen je komen helpen en je niet alleen in de narigheid laten zitten.

Vooruit, gauw opschieten. Laten ze allemaal maar hun beste spullen aantrekken, dan zijn die in ieder geval gered. En wat beddegoed bij elkaar zoeken. Bij Van der Velde hebben ze ook niet meer dan voor hun eigen volk.

„Trekken jullie allemaal je beste spullen aan jongens,” zegt vader.

O bah, nog verkleden ook! Je ziet er tegen op je jas uit te doen, verkleumd als je bent in dat ijskoude huis midden in het grauwe water. Maar het moet!

Koosje trekt haar groen en rood geruite overgooier aan en de nylons van haar verjaardag, die zowaar nog leven. Wacht, een paar kniekousen er over heen, dat zit lekker warm. Nu de zondagse jas ... een hoofddoekje ... Ja Polly, we zullen jou niet vergeten hoor! Jij gaat ook in de boot. Polly dribbelt om Koosje en Marga heen. Hulpeloos kijkt hij naar hen op.

„Kom maar,” zegt Koosje. „Jij bent ook helemaal uit je doen, hè?”

Maar net heeft ze Polly opgepakt of moeder roept: „Koos, kom eens helpen!”

Moeder heeft een tweepersoonslaken op de grond gelegd. Samen met Koosje vouwt ze wat dekens op. Zo, niet te veel maar, we kunnen alles nu eenmaal niet meenemen. Dan dringt het opeens helemaal tot Koosje door, dat ze hun huis met bijna alles wat er in staat, aan het water moeten overlaten. Voor hoe lang?

Wie zal het zeggen. Misschien zien ze er wel nooit iets van terug.

„Kom,” zegt moeder, die Koosjes beteuterde gezicht ziet, „we leggen het vast bij het raam.”

Intussen zien de anderen er ook uit of ze klaar zijn om naar de kerk te gaan. Wat een vreemde bedoening, je huis uit te vluchten in je zondagse spullen.

André staat bij het raam op de uitkijk.

„Daar heb je ze!” roept hij.

Het wordt tijd ook, want het zal vroeg donker zijn vanavond. En in het donker hoef je je helemaal niet op dit water te wagen. Er zijn al stukken hout voorbij komen drijven. En ook, dat was heel naar, een verdronken koe. Stel je voor, dat er zo iets tegen je boot aanbotst in het donker.

Op een hoopje gedrongen staan ze bij het raam te wachten als lange Willem en Berend aan komen varen. André en Gert schuiven het raam open en lange Willem gooit een touw naar binnen.

„Kun je dat ergens vastmaken?” vraagt hij.

Jawel, vlak naast het raam loopt een schuine balk naar boven. Daar slaan de jongens het touw omheen en vader Kortenhoef legt er zelf een stevige knoop in.

„Vooruit Gert, jij maar eerst,” zegt hij dan. „En André blijft aan deze kant bij het touw.”

Na Gert maakt vader Kortenhoef zelf aanstalten om in de boot te gaan. Heel moeizaam tilt hij één been over de vensterbank. Dan bukt hij zich om onder het raam door te kruipen.

Het gaat haast niet.

„Zakken vader,” zegt André. Hij legt zijn vlakke hand op zijn vaders rug om hem dieper door te laten buigen. Vader Kortenhoef kreunt binnensmonds van de pijn; hij kan het niet helpen.

Koosje heeft haar lippen naar binnen gezogen van angst, dat het niet goed zal gaan.

Gelukkig, lange Willem staat vlak onder het raam. En Berend is ook overeind gekomen.

„Laat je maar zakken Kortenhoef,” zeggen ze.

Koosje en André staan nu beiden aan het touw om de boot zo dicht mogelijk aan het huis te houden.

„Ja, goed zo,” klinkt het uit de boot.

Vader rolt zo ongeveer in de armen van lange Willem. De boot schommelt en maakt aanstalten van de muur af

te draaien. Maar dat had Berend al voorzien. Hij heeft zijn beide handen stevig om de vensterbank geslagen.

„Hou vast jongens,” zegt hij tegen André en Koosje. Ja, dat zullen ze, net zo lang tot vader beneden op een bankje is neergelaten.

„Nu de kleintjes maar,” zegt moeder.

Marga en Wim zijn zo lenig, die geven niet veel last. En bang zijn ze ook niet, nu vader en Gert hen al in de roeiboot zitten op te wachten.

„Nou u, moeder,” zegt Koosje.

„Nee jij,” zegt moeder.

„Nee, u.”

„Kom moeder,” roept vader.

Weer staan er twee klaar en dan wordt moeder veilig opgevangen, terwijl Koosje en André aan het touw staan. Nu is het Koosjes beurt.

Ze gaat in de vensterbank zitten met haar benen naar buiten. De koude wind giert langs het huis.

Beneden zich ziet ze vaders samengetrokken gezicht, de uitgestoken armen van Gert en lange Willem.

Dan keert ze zich voorzichtig om en laat zich, met haar buik op de vensterbank liggend, heel langzaam naar beneden zakken.

Wat een eng gevoel al die wijdheid van water achter je en een kleine dobberende roeiboot onder je.

„Toe maar, zakken,” roepen ze beneden.

Heel langzaam laat Koosje zich verder afglijden.

Gelukkig, ze houden haar al aan beide kanten vast.

„’t Gaat goed, zakken maar,” hoort ze zeggen. En even later: „Loslaten.”

Daar gaat Koosje. Even is ze nog bang. Maar dan staat ze al, vastgehouden door lange Willem, op de bodem van de boot, die nu weer schommelt van belang.

„Hier maar,” zegt lange Willem. Hij wijst naar het achterbankje, waar Marga al zit, als een koud musje in elkaar gedoken.

Opeens schreeuwt Koosje: „Polly!”

De angst heeft haar te pakken gekregen, dat het met Polly net zo zal gaan als met Mario.

„Ja, ja,” roept André van boven.

Meteen verschijnt hij aan het raam met de wild spartelende Polly in zijn handen.

„Pak aan!”

Willem heeft het hondje al overgenomen. Hij legt het achter zich bij Koosje op schoot. Dan begraaft Polly zijn kopje in de plooien van Koosjes mantel en zit daar zacht na te jammeren over die akelige zweeftocht van daarnet.

„Stil maar,” zegt Koosje. Zachtjes aait ze Polly's rug waar nog steeds de rillingen doorheen lopen.

Intussen laat André een bultachtig iets naar beneden. Het laken, waarin moeder en Koosje wat beddegoed hebben gepakt.

„Niets vergeten?” roept hij dan.

„Nee, kom maar,” wenkt vader.

Binnen maakt André het touw om de balk los. Hij gooit het uiteinde naar lange Willem toe.

„Hou vast,” roept hij.

Dan laat André, als laatste van de familie Kortenhoef, zich achterstevoren langzaam in de boot zakken. Even is er weer dat hevige heen en weer schommelen, waarbij iedereen zich krampachtig aan de rand vasthoudt. Maar André staat al wijdbeens voorin. En lange Willem zegt: „Dat zijn ze hè?” Tegelijk haalt hij het touw binnen boord. „Dat zijn ze,” zegt vader Kortenhoef dof. Toch draait hij zich om en telt onwillekeurig nog eens de koppen. En dat doet moeder ook.

Marga en Wim, Koosje, André en Gert, ja ze zijn er allemaal.

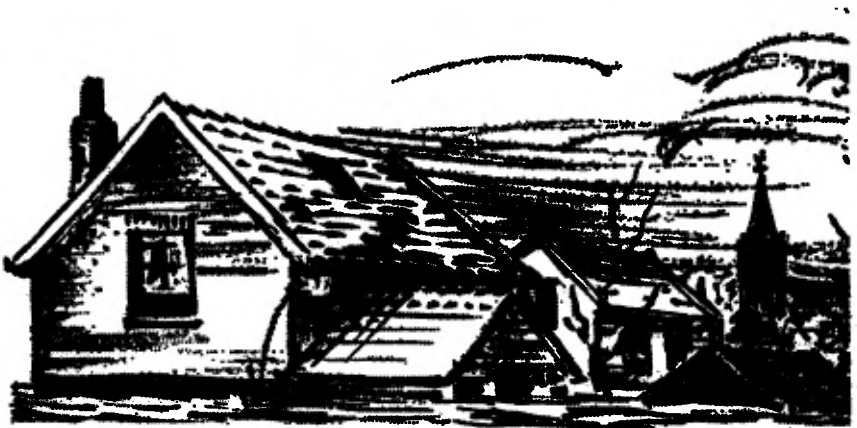
Nu glijden vaders ogen omhoog langs de muur en het dak van het huis. Verdrietig, verbijsterd kijken zijn ogen. Om zijn huis, dat hij in de steek moet laten. Zijn huis, waarin hij een zaak heeft opgebouwd, die nu daar beneden met

heel de straat mee is verdronken in het plotseling opgekomen water.

De roeiers zetten af tegen de muur. Weer even een korte schommeling. Berend laat zijn roeispaan in het water zakken en dan draait de boot langzaam van het huis af. Koosje heeft haar rechterarm om Marga heengeslagen. Met haar andere hand aait ze Polly, die nog altijd letterlijk zit te bibberen als een juffershondje. Ze voelt de gure wind door de mouwen van haar jas heenblazen. En ze rilt zelf ook, niet alleen van de kou, maar om alles.

Toen ze vanmorgen vroeg door het dakraampje keek, heeft ze hetzelfde gezien als ze nu ziet, water, water en nog eens water. Een vlakke, zoals ze nog nooit gezien heeft. Anders dan het buitenwater, grijzer en grimmiger. Of zou het zo grimmig lijken omdat je weet, wat er vannacht allemaal is gebeurd? Omdat je weet, dat je nu eigenlijk over je eigen erf vaart en over het land daarachter. Of door die wonderlijke stokken, die je hier en daar boven het water uit ziet steken. Het zijn geen bomen meer en het zijn ook geen struiken, het zijn naakte takken, die naar boven grijpen.

Wat grimmig ziet die watervlakte er uit!

En kijk nu de boerderij van Van der Velde. Die herken je, nu je over het water vaart, nog veel minder dan vanmorgen, toen je hem nog zo'n beetje van boven uit het zolderraampje zag. 't Is eigenlijk alleen maar een reusachtig dak op veel te lage muren.

Nu ze helemaal achter het huis vandaan zijn, krijg je langzamerhand meer te zien. Nu zie je ook het schuurtje van Mario. Dat wil zeggen: je ziet alleen de nok van het dak boven het water uit steken.

En Mario zelf? Waar zou Mario zijn? Koosje moet er niet aan denken. André heeft hem vannacht wel de stal uitgejaagd, maar wat is er daarna met hem gebeurd?

Dat donkere, dat Koosje vanmorgen vroeg heeft zien drijven, was vast ook een verdronken koe. Later hebben de jongens het er over gehad maar moeder zei, dat ze er over moesten zwijgen.

Mario, o Mario!

Onwillekeurig drukt Koosje Marga en de rillende Polly dichter tegen zich aan. Ze aait het hondje over zijn kop. Jij bent er tenminste nog, Polleke. En de baas en de vrouw, allemaal zijn we er. Zo meteen mag je uit de boot. Dan

kom je op een zolder, veel groter en veel sterker dan de onze.

Zo praat Koosje in gedachten. Maar ze beseft niet, dat ze het eigenlijk veel meer tegen zichzelf heeft dan tegen het hondje.

Bij het verder varen komt het hele dorp in 't zicht. Is dat echt hun dorp? Ja, de Dorpsstraat kun je nog zo ongeveer herkennen. Maar voor de rest is er weinig verband meer in. Een stelletje in het water drijvende daken, daar komt het voor een groot deel op neer. En hier en daar zo'n eigenaardige grillige boomstruik er tussen in. Intussen zijn ze de boerderij van Van der Velde tot heel dichtbij genaderd. Aan het zijraam wordt al naar hen uitgekeken. Iemand steekt een hand op, maar Koosje kan geen bekend gezicht onderscheiden.

Lange Willem vaart achterom. Daar heeft de zolder zoiets als een paar openslaande deuren. Die gaan wijd open als ze er aan komen. Er worden al handen uitgestoken om het touw te grijpen dat lange Willem uitgooit. En even later worden ze een voor een naar binnen gehaald. Ja, op de zolder van de boerderij worden ze letterlijk en figuurlijk met open armen ontvangen.

„Sta vast,” zegt Kees de Bruin, die Koosje naar binnen heeft gehesen.

Wat een mensen ... is het eerste wat Koosje denkt. Haar ogen zoeken rond maar ze ziet niemand die ze kent. Het begint ook al donker te worden hier onder het laag aflopende dak.

Wat een mensen! Aan weerskanten tegen de muren zitten vrouwen, sommigen met kleine kinderen. Bleek en triest zien ze er uit. Midden op zolder staan de mannen, met donkere, ernstige gezichten.

Dan hoort Koosje opeens haar naam roepen.

Het geeft haar een schok.

Dat is Hansjes stem. Tegelijk ontdekt ze Hansje en haar moeder, zowat halverwege de zolder. En tegelijk weet ze

ook dat de opgestoken hand van daarnet van Hansjes vader was. Ze heeft zijn gezicht gezien tussen vreemde gezichten in.

„Ha Hansje!”

Koosje loopt om het groepje mannen heen dat, met lange Willem in het midden, staat te praten.

„Hansje, wat fijn!” zegt ze blij.

Maar meteen merkt ze, dat er op een bijzondere manier naar haar gekeken wordt door de vrouwen, die tegen de muur tussen samengepakte dekens en kleren zitten. Nu herkent Koosje meer gezichten: Tonia Schellekens, Nolda van Kees de Bruin met haar drie kleine jongens, Celie Jeremiasse.

Zwart staan de ogen die naar haar kijken.

„Hoe kun je zo uitbundig zijn!” zeggen ze.

Koosjes blijdschap is opeens verdwenen.

Wat is er aan de hand?

Hansjes moeder maakt een beweging met haar hoofd. Dan buigt ze zich naar Koosje toe.

„’t Is om mevrouw Wouters,” fluistert ze. „Haar man is vannacht verdronken.”

Hansjes moeder komt uit Holland. Daarom praat ze nooit over Marie zus of Stien zo. Voor Hansjes moeder zijn het allemaal mevrouwen en juffrouwen.

Vanzelf zoeken Koosjes ogen tussen de rijen naar Marie Wouters. Daar zit ze, aan de overkant. Bleek en diep in haar omslagdoek gedoken. Joris, haar grote zoon, zit naast haar ernstig voor zich uit te kijken. En Marie zelf!

Gisteren ... ja, het is vandaag nog altijd zondag, dus het was gisteren, heeft Koosje haar nog in de winkel geholpen. Toen hebben ze het er nog over gehad, dat je haast de straat niet over kon steken met die storm.

Is het echt dezelfde Marie Wouters die daar zit?

Sinds gisteren is ze een oude vrouw geworden.

Wezenloos staart ze voor zich uit. Het lijkt wel, of ze niet meer weet dat ze tussen de mensen zit.

Vooruit, sta haar niet zo aan te gapen, zegt Koosje tegen zichzelf. En meteen bukt ze zich naar Hansje.

„Hier, houd jij Polly maar even vast.”

Hansjes ogen glanzen.

„Hij heeft het koud,” zegt ze zacht, als ze het rillende hondje van Koosje overneemt.

„Hij is helemaal uit zijn doen,” fluistert Koosje terug.

Ze kijkt hoe Hansje het hondje zo diep onder haar plaid stopt dat alleen zijn kopje er boven uit steekt. Dan zoekt ze met haar ogen naar vader en moeder en de anderen. Vader staat nog bij de mannen vlak bij het open luik te praten. Marga en Wim zijn ginds tussen de mensen gaan zitten en vlak bij hen praat moeder zachtjes met opoe Enklaar, die dik ingepakt een eindje van Marie Wouters af zit. Daar komt André tussen de mannen vandaan. Hij tikt moeder op haar schouder. Moeder knikt en André gaat weer. Wat moet hij? O, die dekenrommel natuurlijk. Intussen zoeken moeders ogen ook tussen de mensen die links en rechts tegen de muur zitten.

Koosje steekt haar hand op.

„Hier ben ik ...”

„Ga toch zitten,” zegt Hansje. „Hebben jullie vannacht ook allemaal op zolder gezeten?”

„De hele nacht,” zegt Koosje. „Het water stond bij ons zowat een meter van de bovenkant van de trap af. Toen zei vader, dat we naar de zolder moesten. Daar hebben we tot vanmorgen op een paar matrassen gezeten. Zijn jullie al lang hier?”

„Al een hele poos,” zegt Hansje.

Koosje begrijpt het wel. Hansje is natuurlijk één van de eersten, die ze hebben opgehaald. Invaliden en oude mensen zoals opoe Enklaar kwamen natuurlijk het eerst aan de beurt.

Opeens voelt Koosje, die nu op haar hurken naast Hansje zit, een hand op haar knie.

Hansje kijkt haar aan. 't Is net, of ze iets wil vragen maar niet goed durft. Haar gezicht staat zo ernstig.

„Wat is er?” vraagt Koosje.

„Mario,” zegt Hansje. „Hoe is het daarmee?”

Koosje haalt haar schouders op. Op hetzelfde ogenblik staan er weer tranen in haar ogen.

„We weten het niet.”

„Och ...” zegt Hansje. Ze legt haar arm om Koosjes hals en vraagt niet verder.

Niet huilen, denkt Koosje. Niet aan Mario denken. En om Mario te vergeten, kijkt ze naar de dingen, die om haar heen gebeuren. Kijk, moeder is zeker bezig een veldbed te maken. Je kunt niet precies zien wat ze doet, zo donker is het intussen geworden. Vlakbij legt een vrouw alvast een paar kleintjes te slapen. En daar heb je lange Willem. Hij is daarnet als laatste uit de boot hier naar binnen geklommen, en nu loopt hij met een brandende stallantaarn over de zolder. Kijk, nu haakt hij hem aan een dwarsbalk. Ginds, bij het zijraam, staat nog altijd een groepje mannen te praten en uit te kijken. Er zal langzamerhand niet veel meer te zien zijn. Hoeveel mensen zouden hier wel niet bij elkaar zitten! Koosje begint te tellen, maar ze houdt er mee op als boer van der Velde te voorschijn komt uit de deur, die naar een afgeschoten stuk van de zolder leidt. Zijn vrouw komt achter hem aan. Die ziet er ook wit en moe uit!

„Kom,” roept ze achterom. Dan verschijnen de twee oudste kinderen, Jaantje en Dirk. De kleintjes slapen misschien al op het zolderkamertje.

Van der Velde staat nu onder de lantaarn. Hij kijkt om zich heen. Het wordt vanzelf helemaal stil, want iedereen ziet, dat hij wat wil zeggen.

„Ik stel u voor, voordat de kinderen gaan slapen, samen te lezen en te bidden,” zegt hij.

Jaantje geeft haar vader de bijbel aan. Het wordt zo mogelijk nog stiller. En weer hoor je de wind. Al is het dan niet

zo'n stormwind meer als vannacht, toch laat hij zich over de grote watervlakte heen nog horen. En je hoort hem ook heel dicht bij omdat je zo vlak onder het dak zit.

Van der Velde heeft even in de bijbel gebladerd.

„Ik lees u voor psalm honderd eenentwintig,” zegt hij dan. Koosje luistert aandachtig.

Psalm honderd eenentwintig. Daarvan staat ook een vers voor in het bijbeltje dat ze heeft gekregen toen ze met Kerstmis van school af ging.

Ja, deze tekst was het.

„De Here zal u bewaren voor alle kwaad. Hij zal uw ziel bewaren. De Here zal uw uitgang en uw ingang bewaren van nu aan tot in eeuwigheid.”

Heeft Koosje wel ooit zo aandachtig naar het bijbellezen geluisterd? En heeft ze ooit wel zo helemaal geluisterd naar een gebed?

Het maakt haar zo rustig van binnen.

God is zo ver weg, maar toch ook zo dichtbij, dat Hij naar het bidden van al deze mensen luistert. Hij heeft over hen allen het verdriet gebracht en toch zorgt Hij voor hen. Dat is vast en zeker.

HOOFDSTUK 7

Zal de maandag weer zo'n eindeloos lange dag worden als de zondag?

De nacht is tamelijk vlug voorbij gegaan. Een paar keer is Koosje wakker geworden van de kou. Maar moe van de spanning van de vorige dag is ze daarna toch tamelijk gauw weer in slaap gevallen. Wat zal de maandag brengen?

De mannen overleggen druk. Ook vader, die toch maar weer overeind is gekomen, maar er verschrikkelijk slecht uitziet.

Koosje hoort om zich heen praten over de hulp van buiten, die maar helemaal niet komt opdagen. En of de wereld hen dan helemaal vergeten is. Ze hoort verhalen over al het vee, dat verdronken moet zijn. Maar ze wil er niet naar luisteren. Ze wil ook niet aan Mario denken. Toch loopt ze vanzelf telkens weer naar het zijraam, dat met een dakkapel in het dak is uitgebouwd.

En dan kijkt Koosje ... en ze tuurt en kijkt.

Wat ze ziet, is niets dan water en het dorp daarginds dat half boven het water uitsteekt. Ze ziet de huizen langs de Dorpsstraat. Ja ... dat daarginds is hun huis. Hun eigen huis.

Hier en daar zie je roeiboten op het water, dat nu toch heel wat rustiger is dan gisteren. Het waait ook lang zo hard niet meer.

Kijk daar eens? Wat is dat?

Laag over het water nadert een vliegmachine.

„Een vliegtuig!” roept Koosje over de zolder. Ze had nooit gedacht, dat die kreet zo'n beroering te weeg zou brengen.

Koosje wordt al opzij geduwd.

„Laat 'es kijken ... ja mensen, een vliegtuig!”

Iedereen wil het zien. Over de schouders van de vorsten heen, tussen hun hoofden door.

„Een witte vlag uitsteken!” wordt er geroepen. „Ze moeten weten, dat hier een zolder vol mensen zit.”

Waar komt die lange stok zo gauw vandaan?

En waar vandaan die witte lap, die er met een punt aan vastgebonden wordt?

Het raam is al open. Lange Willem steekt de witte vlag zo ver mogelijk naar buiten en zwaait ermee heen en weer. Achter hem worden de halzen gerekt.

Koosje, stijf tegen de zijmuur geduwd, probeert mee te kijken, maar ze ziet niets dan hier en daar een plekje grijze lucht.

„Laat eens kijken. Laat eens kijken.”

„Hij is al weg,” zegt lange Willem nuchter. Maar hij blijft toch bij het raam staan en zwaait met zijn vlag.

„Hoor eens ...!”

Het geluid van dreunende motoren vlak boven het dak doet iedereen verschrikt opkijken.

Lange Willem zwaait uit alle macht met zijn vlag.

„Ze moeten ons gezien hebben,” zegt hij. „Je zal zien, dat er nu binnenkort hulp komt.”

Van dat ogenblik af staat er altijd wel iemand bij het raam op de uitkijk. En ook bij het raam aan de voorkant, dat niet zo'n goede uitkijkpost is, omdat het niet is uitgebouwd.

Koosje krijgt geen ogenblik de kans meer om met haar neus vooraan te staan. Daarom gaat ze maar helemaal bij het raam weg. Samen met Marga houdt ze Hansje een beetje gezelschap. Die zit rechtop, zolang ze het uit kan houden tenminste. Af en toe moet ze van haar moeder een poosje gaan liggen om wat uit te rusten. Dat wil ze wel niet, maar het moet.

In de namiddag is het Hansjes vader, die opeens de hele zolder in opschudding brengt.

„Kijk daar eens!” roept hij net als Koosje.

„Een helicopter. En hij komt recht hier naar toe.”

Weer verdringen de mannen zich voor het raam. Maar nu zegt Hansjes vader: „Ga eens opzij mensen. Laat de kinderen dit eens zien.”

Zelf duwt hij Koosje tussen de kijkers naar voren.

Ja, echt, een helicopter! Koosje heeft ze boven Rotterdam wel eens gezien. Maar hier, tussen lucht en water, ziet zo'n ding er weer heel anders uit.

Snorrend en draaiend komt de helicopter dichterbij. Nee, niet recht op de boerderij af, maar het scheelt toch niet veel. De piloot houdt even links aan.

Lange Willem heeft zijn noodvlag alweer uit het raam gestoken. En behalve dat er met de vlag gezwaaid wordt, wordt er geroepen: „Hier, hier, vluchtelingen.”

Alsof de piloot die noodkreet zou kunnen horen boven het gebrom van zijn motor uit.

Maar het signaal van de vlag heeft hij toch begrepen. Juist op het ogenblik dat hij zal passeren, ziet Koosje hem in z'n doorzichtige cabine zijn hand opsteken.

„Hij heeft ons gezien!”

Het klinkt als een juichkreet. Zal hij terugkomen? Nee, hij vliegt verder het eiland op. De spanning op de zolder groeit. Zou er nog meer gebeuren vandaag?

Nee, er gebeurt niets bijzonders meer. Als het donker begint te worden, hangt lange Willem net als gisteravond de stallantaarn aan de dwarsbalk. En Van der Velde komt weer met de opengeslagen bijbel onder het licht staan.

Nu leest hij van de storm op het meer en van de discipelen die zeiden: „Meester, trekt Gij er U niets van aan, dat wij vergaan?” En hij leest van Jezus, die de wind en het water tot rust bracht en tegen de discipelen zei: „Waarom zijt gij zo bevreesd? Waar is uw geloof?”

Dan dankt Van der Velde en hij bidt, net als gisteravond. Daarna proberen de meeste vluchtelingen, of ze maar niet vast een slaapje kunnen doen. Des te gauwer is het morgen.

Het is tegen de middag, als er een schok door de zolderbewoners gaat.

„Ze komen er aan!”

Nee, uit het zijraam, dat hoofdzakelijk uitziet op het dorp, is niets te zien. Maar uit het raam aan de voorkant!

Vier schepen ... zeven schepen ... een hele vloot komt er aangevaren!

Nee, reken maar niet dat je iets anders te zien krijgt dan ruige hoofden, wringende schouders. Maar ... ze komen er aan!

„Willem, je vlag.”

Daar is de vlag al. Het raam wordt opengedaan. De kou blaast naar binnen.

„Ze komen! Ze komen!” wordt er geroepen.

Inderdaad. Ze komen.

Een paar schepen houden aan op de boerderij. Het getjoek van de motoren komt al dichterbij en houdt dan stil.

Op de zolder is allerwege beweging ontstaan. De mannen en natuurlijk ook de jongens, verdringen zich weer voor het raam. Maar de vrouwen en moeders gaan aan het werk, of er een grote verhuizing op handen is.

Jongens, hoe kunnen je bezittingen in een paar dagen toch zo door elkaar raken!

„Toe Koos, leg jij al het goed van de jongens eens op een hoop. En laat Marga en Wim vast hierheen komen.”

Eerst moet Koosje de tegenstribbelende Wim tussen de mannen vandaan trekken.

„Kom hier. Je ziet toch niks.”

„Laat me,” zegt Wim nijdig.

„’t Moet van moeder,” zegt Koosje. „Kom Marga, jij ook, je jas aan.”

„Ze zijn er nog lang niet,” sputtert Wim tegen.

„Jawel, ze zijn er zo.”

„En André dan,” zegt Wim, nu tegen z’n moeder.

„Die staat daarginder natuurlijk met z’n neus vóóraan,” zegt Koosje.

„Ik ga hem halen,” zegt Wim eigenwijs.

„Jij blijft hier,” commandeert moeder.

Hoor, buiten klinkt nu een dof getoeter. Door een paar mensen wordt er met hoerageroep geantwoord. Maar er zijn er ook, die met sombere ogen staan te kijken naar wat er gebeurt.

Dan is iedereen opeens doodstil. Zelfs moeder Kortenhoef houdt even op met het bij elkaar pakken van haar boeltje. Het is Van der Velde zelf, die de schipper toeroept, dat ze om moeten varen. Hij is nog niet uitgesproken of André komt al tussen de mensen vandaan.

„Ze komen achterlangs,” roept hij zenuwachtig.

„Hier ...” zegt moeder. „Eerst je goed. En waar is Gert?”
Haastig raapt André z’n boeltje bij elkaar.

„Aantrekken,” zegt moeder.

„We zijn nog niet weg,” moppert André.

„Daar gaat je plaatsje op de eerste rij,” zegt Koosje spottend.

„Koos!” waarschuwt moeder.

Koosje heeft Polly, die het grootste deel van de dag in een hoekje weggekropen heeft gezeten, onder haar arm genomen. Laconiek staat ze de drukte op de zolder aan te zien.

André's gezicht is verstrakt. Laat die meid d'r mond houden.

Koosje haalt haar schouders op.

„Nou Gert nog,” zegt ze bedillig. Intussen drukt ze Polly, die onder haar arm vandaan wil glippen, steviger tegen zich aan.

Gert, altijd wat bedaarder dan André, protesteert niet als Koosje hem aanmaant, zijn zaken bij elkaar te zoeken.

„Gaat het moeder?” vraagt hij.

De dekenbult wordt weer in het laken gevouwen.

„Als we het maar mee mogen nemen,” zegt moeder.

„Wat zou dat,” zegt Gert, „Als het niet kan, laten we het hier. Als we zelf maar mee kunnen, dat is heel wat belangrijker.”

„Je hebt gelijk jongen!” zegt moeder. „We zijn nog alle zeven bij elkaar. Dat is ook het belangrijkste.”

Hoe ze aan boord van de vissersschuit is gekomen, zou Koosje achteraf niet kunnen vertellen. Ze heeft in de vensterbank gestaan, of op de drempel, hoe noem je dat met zulke luiken. Toen is ze, aan beide handen vastgehouden, over een loopplank heen gestapt. Ze is opgevangen en tussen een groepje mannen terecht gekomen. Daar werd Polly weer in haar armen geduwd. En daar staat ze nu, op een platte brede vissersschuit. Alle vrouwen en meisjes worden direct naar beneden gedirigeerd naar de kajuit.

Vlak achter Koosje aan komt meneer de Ruiters met Hansje

in zijn armen voorzichtig het trapje afzakken. Voor Hansje wordt een hoekplaatsje gereserveerd, waar ze met haar benen languit op de bank kan liggen. Alle narigheid heeft Hansje wel aangepakt, dat is duidelijk te zien. Ze heeft donkere kringen om haar ogen. Maar ze lacht even moedig als altijd.

Nog meer komen er naar beneden en ze schuiven dicht tegen elkaar op de smalle banken: moeder, Marga, Wim en Koosje. En Nolda de Bruin met haar drietal. En Celie Jeremiasse. En Marie Wouters, die nog steeds niemand schijnt te zien, met haar zoon.

De andere jongens en mannen blijven boven aan dek om beneden zoveel mogelijk plaats over te laten. Moeder heeft vader ook beneden willen hebben. Hij is in die paar dagen geelbleek geworden en met z'n ongeschoren gezicht ziet hij er echt ziek uit. Maar hij wilde toch niet. Wel nee, hij blijft op zijn post, bij de mannen.

De kajuit is ook zo langzamerhand vol.

Niemand zegt wat. Iedereen wacht ... ja, waarop.

Opeens begint er binnen in het schip iets te trillen.

„We gaan moeder,” zegt Wim.

De motor is aangeslagen. De wand, waar ze met hun rug tegenaan zitten, trilt met het hele schip mee.

We gaan!

Wat een wonderlijk ogenblik!

Mensen, die jaren lang in hetzelfde dorp hebben gewoond, die met hun straten en huizen bij elkaar horen, horen in deze dagen op een heel andere manier bij elkaar. Samen zijn ze vluchtelingen geworden voor het water, dat hun dorp heeft overstroomd.

Waar gaat de reis heen? Niemand, die het kan zeggen. En ook niemand, die iets kan zien hier onder in de kajuit. Ja, als Wim op zijn knieën op de bank gaat liggen, ziet hij vlak onder het kleine venster het water. In de verte de grijze lucht, een rijtje boomtoppen, half boven water. Maar waar vaart de boot heen? En hoe lang varen ze nu al?

Niemand, die het kan zeggen.

Voor Koosjes gevoel duurt de tocht over het ondergelopen eiland de hele middag. Het lijkt wel, of het al weer begint te schemeren.

Daar komt Hansjes vader, die nadat hij Hansje beneden had gebracht, naar de mannen op het dek is gegaan, het trapje af.

„'t Eind is in 't zicht,” zegt hij. „Pak haar goed in moeder, 't is erg guur!”

Net als een paar uur geleden op zolder komt iedereen in rep en roer.

„Waar zijn we dan? Gaan we nog verder?”

„We gaan met bussen door naar Rotterdam,” zegt meneer de Ruiter.

Daar komt André ook de trap afgesprongen.

„Vader zegt dat jullie moeten blijven zitten. We moeten bij elkaar blijven. Er is plaats genoeg in de bussen.”

Weg is André alweer. Wim wil hem achterna maar moeder houdt hem tegen.

„Hier blijven,” zegt ze, „tot je wordt geroepen.”

Dat valt niet mee om iedereen naar boven te zien gaan en zelf rustig te moeten blijven zitten.

Eindelijk komen de lange benen van André weer in het trapgat te voorschijn.

„Komen,” wenkt hij.

Nu, klaar zijn ze, alle vier. En bagage hebben ze nagenoeg niet. De dekenbult is boven aan dek gebleven.

Voor zijn moeder uit klautert Wim de trap op. Achter haar aan komt Marga, dan Koosje. Hu, wat is het koud daar boven. De wind is scherp als een scheermes. Maar dat vergeet Koosje als ze boven op de dijk twee autobussen ziet staan met de koplampen al aan.

Van de boot is een loopplank gelegd naar een soort steiger, die eindigt in een pier.

Op die pier lopen ze, de vluchtelingen. Vrouwen met een wollen doek om hun hoofd, vaders en moeders met kinde-

ren op hun arm, meneer de Ruiter met Hansje, mannen met bultige bagage op hun schouder. Zwijgend, zonder om te kijken naar het schip dat hen bracht, lopen ze het dammetje af naar de wachtende bussen.

Terwijl ze staat te wachten, kijkt Koosje nog één keer over het eiland dat geen eiland meer is. Kijk, daar komt de volgende schuit aan, die gaat zeker ook hier voor anker.

„Doorlopen,” hoort ze dan achter zich.

Ja, doorlopen. Ze zijn ongeveer de laatsten.

„Hier maar,” zegt de chauffeur als hij André met de bagage ziet. De bus heeft gelukkig een aparte laadruimte voor de diverse pakken en koffers.

Intussen stappen moeder en de kinderen voor in.

Als vader Kortenhoef zijn ene voet op de treeplank heeft gezet, kan hij niet verder. Krampachtig grijpen zijn handen links en rechts om stang en deurpost ... Het gaat niet.

De chauffeur moet te hulp komen om vader naar binnen te krijgen. En dan staan ondanks de kou de zweetdruppels op vaders voorhoofd.

Moeder kijkt bezorgd. Ze is haar huis en alles vergeten.

Het gaat niet goed met Johannes. Dat is duidelijk.

Goddank dat het eind van de reis in 't zicht is!

HOOFDSTUK 8

Als ze bij avond Rotterdam binnenrijden, schitteren aan alle kanten de lichten en lichtjes van de stad om hen heen.

Ze gaan naar de Ahoyhallen, hebben ze gehoord.

„Zouden ze ons niet naar grootvader of oom Arie kunnen brengen?” vraagt Koosje.

„We moeten ons eerst bij het Rode Kruis melden hoor ik hier net,” zegt moeder.

Even later draait de bus het terrein van de Ahoyhallen op.

Voor de hoofdingang staan ze stil. Het is daar een drukte van belang. Politie-agenten en rode-kruishelpers, padvinders en nieuwsgierige of belangstellende mensen.

De hallen zijn verlicht of er een feestelijkheid gaande is. Het kost weer moeite, vader Kortenhoef uit de bus te krijgen. Er schieten een paar rode-kruismannen toe met een brancard. Maar vader schudt heel beslist van nee.

Een arm van een zeeverkenner dan.

Nee, ook dat niet.

Voetje voor voetje trekkebeent hij zonder hulp naar de ingang. Daar, in de voorhal, is het wachten geblazen. Even maar, voor de administratie, zegt een vriendelijke zuster. Ja, even maar. Dan worden ze langs een tafel geleid waaraan een kaalhoofdige meneer zit achter veel paperassen.

Vader, met zijn rechterhand op de tafel geleund, noemt namen, geboortedata, de adressen van thuis en van familie hier in de stad.

Alles wordt genoteerd. Dan zegt een rode-kruishelpster: „Gaat u maar gauw mee. Behalve het hondje dan, dat zult u zolang achter moeten laten.”

„Achterlaten!” zegt Koosje verbluft.

„Ja,” zegt de rode-kruisjuffrouw. „Hij is de enige niet. We hebben meer honden en katten in bewaring moeten geven.”

Ze wenkt een padvinder.

Koosje kijkt diep ongelukkig.

„Er wordt goed voor gezorgd, hoor,” zegt de padvinder.

„We brengen hem naar een asyl.”

„Waar dan?” vraagt Koosje.

Vader en André zijn er ook bij gekomen.

„Ja Koos,” zegt vader. „Je zult hem af moeten geven.”

„Hebt u een contactadres?” vraagt de padvinder.

„Dat hebben we,” zegt vader.

„Dan krijgt u bericht,” zegt de padvinder.

Koosje vindt het maar half goed dat ze Polly moet afstaan.

Maar moeder duwt haar zachtjes voort. „Kom mee Koos. Met Polly komt het wel in orde!”

Ze gaan langs lange rijen brancards die als bed dienst doen. Er zijn mensen die slapen, anderen liggen met wijd open ogen en de spanning nog op hun gezicht, wakker. Weer anderen zitten op de rand van hun bed somber voor zich uit te kijken.

Brancards, almaar meer brancards. Almaar meer mensen die helemaal uit hun doen zijn.

Kijk, daar is hun plekje, zeven lege bedden worden hun aangewezen. Een rode-kruishelpster belooft hete koffie. In afwachting van die koffie ploffen de jongens op hun veldbed neer.

„Ga ook zitten Johannes,” zegt moeder.

En dan gebeurt het, dat vader, als hij wil gaan zitten, bijna ondersteboven valt. Nog net weet moeder hem te grijpen en André hem tegen te houden.

„Johannes!” zegt moeder.

Vader mompelt iets dat geen mens verstaat. Maar zijn gezicht en zijn ogen zeggen genoeg!

Nee, het gaat niet meer met vader. Hij moet het zelf toegeven. Hij heeft zich door moeder en een verpleger moeten laten helpen om te gaan zitten. Hij heeft het goed moeten vinden, dat de verpleger een dokter is gaan halen. Nu zit hij daar en veegt met een zakdoek zijn klamme voorhoofd af.

Daar komt de koffie. Gelukkig. Dat zal iedereen goed doen. Dat is wat, als je in geen drie dagen iets warmes te drinken hebt gehad!

De dokter, die even later met de verpleger van daarnet terugkomt, hoeft niet veel te doen. Hij hoeft maar even naar vader te kijken, even aan zijn benen te trekken en nog eens naar zijn gezicht te kijken, en dan weet hij genoeg.

„We zullen u op de ziekenafdeling leggen,” zegt hij.

Vader protesteert niet meer. Alleen wil hij onder geen

beding op de brancard. Moeders arm en die van de verpleger als het dan niet anders kan, zo komt hij er ook wel. De kinderen Kortenhoeft hebben alles van een afstandje bekeken. Vol spanning, natuurlijk! Wat zal er met vader gebeuren!

Nu zien ze vader daar gaan, tussen moeder en die rodekruisman. Als een oude man, voetje voor voetje, weg naar de ziekenafdeling.

Marga begint opeens hartstochtelijk te snikken. Gert slaat een arm om haar heen.

„Kom kind,” zegt hij. „’t Is immers veel beter voor vader. Je hebt toch gezien dat hij niet eens meer fatsoenlijk kon gaan zitten. Nu wordt er misschien eens wat aan gedaan. Moeder heeft het al zo vaak gezegd. Denk er aan, als moeder zo meteen terugkomt, houd je je goed, hoor!”

„Kom mee,” zegt Koosje. „Dan gaan we eens kijken, of we ook bekenden zien. Misschien ligt Hansje hier ook wel ergens.”

Marga droogt haar tranen.

„Blijven jullie dan hier?” vraagt ze aan de jongens.

„Ja, wij blijven hier.”

Met Marga aan haar hand loopt Koosje tussen de lange rijen bedden door, op zoek naar Hansje en haar vader en moeder.

Al gauw schiet een gediensstige padvindster op haar toe.

„Kan ik je ergens mee helpen. Zoek je iemand?”

„Ik zoek eigenlijk een vriendinnetje,” zegt Koosje.

„Hoe heet ze?”

„Hansje de Ruiter. ’t Is een invalide meisje.”

„Wacht even,” zegt de padvindster.

Ze verdwijnt door een zijdeur. Koosje en Marga staan vol spanning te wachten. Wat een enorme ruimte is dat hier! Goed onthouden. Het pad hier recht voor zijn ze afgekomen. Je zou je eigen bed gewoon niet terug kunnen vinden! Daar is de padvindster weer.

„Hansje de Ruiter is naar de ziekenafdeling gebracht,”

zegt ze. „Misschien zijn haar vader en moeder wel bij haar.” „Dus net als vader,” denkt Koosje, dat spreekt toch ook immers vanzelf.

Langzaam loopt ze met Marga het pad tussen de bedden terug. Kijk, daar komt moeder ook net aan.

„Gaan jullie nu ook eens uitrusten, jongens,” zegt ze.

Een half uurtje later liggen ze met z'n zessen naast elkaar net als de meeste vluchtelingen op hun veldbedje uit te rusten. Starend naar de vlaggen boven haar hoofd, die zeker van de een of andere tentoonstelling zijn blijven hangen, valt Koosje niet zo heel lang daarna in slaap.

HOOFDSTUK 9

De volgende morgen om een uur of tien wordt de naam van de familie Kortenhoef in de hal omgeroepen. Of ze zich klaar willen maken om naar de uitgang te gaan, waar de heer A. Vink van de Goudse Singel op hen staat te wachten. Het is maar goed dat oom Arie er is, want een half uur geleden is vader met een ambulance-auto naar een ziekenhuis gebracht. De dokters hier vonden het nodig, hem daarheen te laten brengen. Moeder mocht hem nog even goedendag gaan zeggen. Ze kwam terug met de boodschap, dat vader lekker had geslapen en dat hij hoopte, dat ze hem allemaal eens gauw zouden komen opzoeken.

„Ik ga vanmiddag of vanavond eerst eens met André kijken,” zei moeder. „En dan zullen we wel verder zien.” Maar Marga wilde de beurten maar vast verdelen. Koosje en zij morgen en dan ... En moeder liet haar maar begaan. „Denkt u dat ...” begint Koosje, juist als hun naam daar door de ruimte klinkt.

„Oom Arie,” zegt André. „Jongens, maak je klaar!” Veel is er niet klaar te maken. Iedereen is aangekleed.

Jassen worden aangetrokken. En de bagage ligt er nog net zo als hij er gisteren is neergelegd.

Terwijl André bij de administratie staat om de familie af te melden, zoeken Koosjes ogen rond bij de ingang. Zou oom Arie ... ja, daar staat hij, tussen een groepje wachtende of nieuwsgierige mensen in.

Koosje vliegt naar hem toe.

„Oom Arie,” roept ze.

Ze heeft haar armen al om zijn hals geslagen en zoent hem of ze hem in geen tien jaar heeft gezien in plaats van pas ruim een maand geleden, toen ze in Rotterdam logeerde. De mensen in de buurt moeten lachen om Koosjes geestdrift, of ze willen of niet.

„Geef mij ook maar zo'n nicht,” zegt een gezellige dikke oude baas.

„Deze krijgt u in geen geval,” zegt oom Arie. En dan steekt hij zijn beide handen uit naar moeder en hij bukt zich om Marga en Wim een zoen te geven. Nu de grote jongens nog de hand geschud en dan ...

„Waar is Johannes?” vraagt oom Arie verbaasd.

„Ik zal 't je zo wel vertellen,” zegt moeder. „Laten we eerst maar gaan.”

„Kom dan maar gauw mee allemaal. Tante Lena heeft de koffie klaar.”

„Kunnen we Polly niet eerst ophalen?” vraagt Koosje.

„Welnee kind. Die zit daar goed. Dat heeft geen haast.”

Met z'n vieren, André, Gert, Koosje en Wim kruipen ze achterin de leeggemaakte bestelwagen van oom Arie. Moeder gaat met Marga voorin zitten.

Onderweg vertelt moeder over vader, dat het al een hele tijd niet in orde was met hem, maar dat hij zich vanmorgen welgemoed naar het ziekenhuis heeft laten brengen.

„Maar jullie zijn er allemaal nog,” zegt oom Arie om moeder te troosten.

Moeders ogen schieten vol tranen.

„Ja,” zegt ze. „Dat zei hij ook. We zijn allemaal bewaard

gebleven. En dat is het voornaamste. We hebben veel meer overgehouden dan veel andere mensen. We hebben elkaár mogen houden.”

Bij oom Arie en tante Lena treffen ze ook grootvader en grootmoeder de Graaf aan, moeders ouders.

In de loop van de middag wordt er besloten hoe de Kortenhoefjes verdeeld zullen worden.

Moeder trekt met Marga en Wim bij grootvader en grootmoeder in. Marga en Wim kunnen dan samen naar school als ze langer in Rotterdam zouden moeten blijven.

André en Gert kunnen na wat over en weer getelefoneer met de directeuren van hun respectievelijke scholen bij klasgenoten onderdak vinden. En Koosje blijft bij oom Arie en tante Lena.

„Ik kan zo'n hulpje wel gebruiken,” zegt tante Lena.

„Vooral een die al eens in een winkel heeft gestaan.”

„Mag ik dat hier ook?” vraagt Koosje.

„Natuurlijk,” zegt tante.

„Jofel,” zegt Koosje.

Oom Arie heeft een groente- en conservenzaak. Dat is weer eens iets anders dan melk, boter, kaas en eieren en flessen pap.

En hoe gaat het met Polly?

„Haal hem maar hier,” zegt opa na een dag of wat, als Marga en Wim het telkens weer over het hondje hebben.

En zo krijgt Polly ook een logeeraadres in Rotterdam. En wat voor adres!

De volgende morgen al staat Koosje naast oom Arie in de winkel. Oom Arie wijst haar het een en ander aan.

„En wat je niet weet, vraag je maar,” zegt hij.

Aan het eind van de morgen, om half een, gaat de winkel dicht tot half twee.

„En”... vraagt tante Lena als oom Arie en Koosje de kamer binnenkomen.

„Een puik winkeljufje,” zegt oom Arie met een knipoog naar tante Lena.

„Ik ben gewoon jaloers,” zegt tante. „Jij met je assistente.”

„O, ik wil u ook best helpen,” zegt Koosje.

„Ik houd je aan je woord, hoor,” zegt tante. „Als ik eens een drukke dag heb!”

Die drukke dag komt in het begin van de volgende week als tante Lena met moeder voor zaken de stad in moet.

„Kun jij voor de koffie zorgen en het eten vast zo ver klaar maken, Koos? Ik zal de boel wel klaar zetten. Als jij dan de aardappelen schilt en de spruitjes schoonmaakt, heb ik het maar op te zetten.”

„’t Komt in orde,” zegt Koosje.

„Denk er aan,” zegt oom Arie. „Ik houd van een lekker bakje.”

„Dat komt ook in orde.”

„Je verwent hem niet hoor!” waarschuwt tante Lena. Koosje lacht.

„We zullen wel eens kijken,” zegt ze een beetje gewichtig. Ze vindt het wel leuk, helemaal alleen in de keuken te mogen prutsen.

Oom Arie heeft wel niet veel tijd om van zijn bakje te genieten. Even maar, dan schiet hij weer haastig de kamer uit om een klant te helpen.

„Dat mag je nog eens doen,” zegt hij nog gauw even.

„Breng me zo nog maar een tweede in de winkel.”

Koosje glundert.

Tien minuten later zet ze het tweede kopje op een hoekje van de toonbank neer.

„Dat is nog eens bediend worden,” zegt een huismoeder, met een grote boodschappentas aan haar arm. „Ik wou dat ik het ook zo had.”

„Ja ja,”^a zegt oom Arie. „Maar ’t is bij ons ook niet alle dagen zondag!”

„Hebt u hier nog oude kranten voor onder de spruitjes?” vraagt Koosje.

„Pak maar,” zegt oom Arie. Hij wijst naar een hoek onder de toonbank.

Koosje verdwijnt met haar krant naar de keuken.

„Niet alle dagen zondag,” zei oom Arie. Raar gezegd eigenlijk, maar daar dacht hij natuurlijk niet bij. Net of ze voor haar plezier hier is.

Niet dat ze het niet fijn vindt bij oom Arie en tante Lena. Maar ze is hier toch enkel en alleen door die vreselijke overstroming terecht gekomen. Van oom Arie z'n kant natuurlijk wel te begrijpen, dat hij het leuk vindt dat ze hier logeert. Oom Arie en tante Lena hebben enkel een zoon van in de twintig. En die vaart, dus daar hebben ze niet zo veel aan.

Ze hadden ook dolgraag een dochter willen hebben. Vandaar dat ze altijd gek op Koosje zijn geweest. Maar als je het goed beschouwt, is ze toch maar voor nood hier. Hoe zou het er nu uitzien thuis? In gedachten staat Koosje weer boven aan de trap. Ze ziet het donkere water in het trapgat spiegelen. Dan vaart ze met vader en moeder en lange Willem en allemaal in het bootje van huis. Het lijkt helemaal niet meer op hun eigen huis, nu het zo half in het water staat. En daar is het dak van het schuurtje en ... o Mario, als ze die nog maar hadden kunnen redden.

Koosje bijt op haar lippen. Ze veegt met de bovenkant van haar hand langs haar ogen.

Kijk, dat heb je er nu van als je alleen bent. Dan ga je aan Mario lopen denken.

Dikke tranen rollen nu over Koosjes wangen.

Ze probeert aan wat anders te denken. Aan Gerda, ze heeft gehoord dat ze bij Gerda allemaal naar Doorn zijn gegaan. En ze denkt aan Hansje, zou die nog in het ziekenhuis liggen? En ze denkt aan haar vader, die zal er in ieder geval wel een poosje moeten blijven, heeft de dokter gezegd.

Koosje snuit haar neus en propt de zakdoek in haar ooghoeken.

Vooruit, aardappelen schillen. Straks komt tante Lena thuis en dan staat ze hier te huilen bij een bakje ongeschilde aardappelen en een mandje met spruitjes, die niet schoon-gemaakt zijn.

Opschieten! Oom Arie heeft beloofd, dat hij moeder en haar vanmiddag even met het wagentje naar het ziekenhuis zal brengen. Na het bezoekuur gaat ze dan met moeder mee naar grootvader en grootmoeder. En daar komen oom Arie en tante Lena haar vanavond weer halen. Dat is toch allemaal fijn!

Koosje zucht. Dan schiet ze om zichzelf in de lach.

„Ouwe dame,” zegt ze. En meteen begint ze een liedje te neurieën: „Komt vrienden in het ro-onde ...”

Ploemp, daar gaat de laatste aardappel. Even afspoelen, schoon water er op. Dat is dat. Nu de spruitjes.

Koosje legt een krant op het aanrecht voor het afval.

't Is wel een leuk werk, spruitjes schoonmaken. Wat een lollige dingen zijn het eigenlijk! Net groene kool in het heel, heel klein!

Wip, wip, wip, gaat het keukenmesje. Telkens weer van voren af aan lelijke blaadjes wegsnijden, inkruisen, in het vergiet gooien.

Intussen leest Koosje met een half oog in de krant die onder de spruitjes ligt. Kijk eens, aldoor nog nieuws van de overstroming. 't Is een krant van ... laat eens kijken ... van verleden week vrijdag. Maar het zal nog wel even zo doorgaan met die berichten.

Koosje leest over Colijnsplaat, over Oude en Nieuwe Tonge. Haar handen doen niets meer. Oude Tonge! Wat een slachtoffers! Ze weten nog niet eens precies hoeveel. Misschien wel drie à vierhonderd mensen, dat is zo ongeveer een heel dorp! Daar is het water zeker veel harder op komen zetten dan bij hen.

Koosje leest verder.

Prinses Wilhelmina bezoekt Zierikzee.

Kijk, daar heb je een foto van de oude koningin. Diep in

haar donkere mantel gedoken staat ze klaar om van boord te gaan. Ja, over dat bezoek hebben ze het voor de radio ook gehad. Iedereen vond het geweldig van iemand in de zeventig om midden in de winter naar dat barre overstromde gebied te gaan. En dat om zelf te kunnen zien hoe erg het was en om het verdriet van de mensen vlak bij hen met hen mee te kunnen lijden.

„Dat is Wilhelmina!” heeft oom Arie haast plechtig gezegd na het verslag van haar bezoek aan Zierikzee. En er klonk groot respect in zijn stem.

Koosje leest verder. Een klein berichtje.

Onder Zwijndrecht is een mesthoop aan komen drijven, waarop een pony, die op deze manier zichzelf van de verdrinkingsdood heeft weten te redden. Men heeft het dier voorlopig gastvrijheid verleend op een boerderij op IJsselmonde.

Koosje staart naar het kleine berichtje. Haar gezicht wordt vuurrood van opwinding, maar ze voelt het niet.

Als dat Mario eens was! Natuurlijk is hij het niet, maar het kan toch altijd Mario zijn. Koosje zou wel een twee drie met krant en spruitjes en al naar oom Arie willen vliegen. Maar ze doet het niet. Ze gaat verder met de spruitjes en dan leest ze het berichtje nog eens over.

Een pony. Het staat er toch heus. Was tante Lena nu maar thuis. Of was moeder maar hier! Koosje moet het tegen iemand zeggen van dat kranteberichtje. Oom Arie dan ... nee. Ze hoort voortdurend de winkelbel. Die kan je niet storen!

„Opschieten,” zegt ze tegen zichzelf. Haar wangen gloeien. Zenuwachtig snijdt en pelt en kruist ze verder. Straks is ze niet eens klaar als tante Lena thuiskomt.

Ze schrikt als de knop van de keukendeur omgedraaid wordt. Maar het is tante Lena niet, 't is oom Arie.

„Oom, kijk eens!” schreeuwt ze opgewonden.

„Wat is er? Een wurm in de spruitjes?”

„Nee, een pony!”

Wat leest ze daar? Is er een pony komen aandrijven?

Het klinkt zo raar.

„Een pony in de spruitjes?” vraagt oom Arie onnozel.

„Nee malle.” Koosje stamp met haar voet op de grond.

„Een pony in de krant! Kijk maar hier.”

„O, zeg dat dan,” zegt oom Arie. Hij trekt Koosje even aan een plukje haar. Dan buigt hij zich over de krant en leest.

„Onder Zwijndrecht is een mesthoop aan komen spoelen ...” prevelt hij. Dan leest hij zacht verder. En dan doet hij net als Koosje. Hij leest het berichtje nog eens over.

„Ja, 't kan wonderlijk gaan in de wereld. Maar je moet wel in 't oog houden Koos, dat er op de eilanden meer pony's waren dan die van jou. Er is natuurlijk een heel, heel klein kansje, dat jullie Mario daar is aangespoeld. Maar dat zou al erg toevallig zijn. Veel meer kans, dat het een andere is.”

„Je kunt nooit weten,” zegt Koosje.

„Dat kun je ook niet. Daar heb je gelijk in. Maar zo uit de verte zou ik zeggen: kind, maak je geen illusies.”

„Nee,” zegt Koosje, „maar je kunt nooit weten. Je weet ook niet, dat het Mario niet is.”

Oom Arie begint te lachen.

„Daar heb jij weer gelijk in,” zegt hij. Hij vindt het grappig, Koosje zo voor de geredde pony, die waarschijnlijk niet eens Mario is, te zien opkomen. Ze was toch wel gek op dat dier. Marie zei al: „Ze zou het er achteraf nog wel eens moeilijk mee kunnen krijgen dat het stomme dier is verdronken.”

Grappig, die Koosje zich te zien vasthouden aan het idee, dat de pony nog leeft. Of grappig? Oom Arie maakt er zich tegelijk een beetje ongerust over. Want kijk me nu zo'n opgewonden standje eens aan.

Koosje ziet oom Arie in gedachten staan. Opeens slaat ze allebei haar armen om zijn hals.

„Hè toe oom Arie, gaat u eens kijken of het Mario is!”

„Je hebt goed praten,” zegt oom Arie. „Maar vertel jij me maar eens, waar dat precies is, ergens onder Zwijnrecht. Ja, op een boerderij op IJsselmonde. Maar weet jij, welke boerderij dat is?”

„Dat kunt u toch vragen,” zegt Koosje koppig.

„Bovendien weet ik niet precies hoe dat beestje van jou er uitzag,” gaat oom Arie verder.

„Uitzag ... uitzag ...,” moppert Koosje.

„Ja natuurlijk. Honderd tegen één is het een andere pony. Dat begrijp je toch wel. Het zou al heel toevallig zijn ...”

„Er is geen toeval,” valt Koosje haar oom eigenwijs in de rede.

„Je hebt gelijk kind. Ook voor de dieren bestaat er geen toeval. Er valt zonder Gods wil zelfs geen musje van het dak, staat er in de bijbel.”

„Dus u gaat kijken of het Mario is ...”

Koosje kijkt oom Arie hoopvol aan.

Ring-ng-ng, gaat de winkelbel.

„We zullen het er straks nog wel eens over hebben,” zegt oom Arie.

Als tante Lena thuiskomt, staan de aardappelen klaar. De spruitjes zijn schoongemaakt en gewassen. En de krant met het nieuws van de aangespoelde pony ligt zo netjes mogelijk gladgestreken op het keukentafeltje.

„Fijn in orde,” zegt tante Lena. „Zet maar vast wat water op voor de spruitjes.”

Koosje laat de kraan al lopen. Maar dan kan ze het grote nieuws ook geen ogenblik langer voor zich houden.

„Tante, bij Zwijndrecht is een pony aan komen drijven! Het kan best Mario zijn. Vraagt u ook eens aan oom Arie of hij wil gaan kijken!”

„Hoe kom je aan dat nieuws?” vraagt tante Lena verbaasd. Koosje staat al met de pan in haar hand bij de tafel.

„Hier,” zegt ze. „Leest u maar.”

Terwijl Koosje het water aan de kook brengt, leest tante hardop het verhaal van de pony.

„Nou nou,” zegt ze. „Hoe is het mogelijk!”

„Vraagt u het, tante,” vleit Koosje. „En of ik dan mee mag.”

„Jij mee,” plaagt tante. „En oom Arie weg! Hoe moet het dan met de zaak?”

„Dan gaan we morgenmiddag,” zegt Koosje beslist. „Dan is het woensdag. En dan sluit oom Arie toch!”

Die middag heeft oom Arie wat meer tijd om over de kwestie van de pony na te denken. Koosje is bij vader in het ziekenhuis op bezoek. Onder het eten heeft ze oom Arie nog eens een nauwkeurige beschrijving van Mario gegeven. Als de drukte in de winkel een beetje voorbij is, belt oom Arie het bureau van de krant op, waarin Koosje het bericht heeft gelezen. Daar weten ze ook niet precies hoe of wat, maar ze hebben een correspondent in Zwijndrecht en die zal er wel meer van weten te vertellen. Dan die meneer maar opgebeld. Daarna weet oom Arie wel zo ongeveer, in welke buurt hij de gestrande pony zal moeten zoeken.

Als hij tenminste besluit er heen te gaan.

Het zal een grote teleurstelling voor Koosje zijn als het niet haar geliefde Mario is. Aan de andere kant: wat de kleur van het dier betreft zou het Mario wel kunnen zijn. Roodbruin, zei de berichtgever. En dat klopt met wat Koosje zei. Verder wist die berichtgever niet veel over de drenkeling te vertellen. Nog maar niets aan Koosje zeggen over die kleur. Er zijn ook zoveel roodbruine pony's. En nog eens: het zal een bittere teleurstelling voor Koosje zijn als ze daarginds een wildvreemd paardje zal vinden.

Maar er is nog iets anders, waar oom Arie ook rekening mee moet houden. Koosjes eigen vader kan op 't ogenblik niet voor haar gaan kijken. Johannes zou, als hij gezond was, vast en zeker een tocht naar Zwijndrecht maken om poolshoogte te nemen. Moet oom Arie het nu niet in zijn plaats doen?

Koosje heeft natuurlijk het hele verhaal in geuren en kleuren aan haar vader en moeder verteld. Vanmiddag heeft ze de bewuste krant mee naar het ziekenhuis genomen. Marie en Johannes zijn vanzelf verstandig genoeg om haar uit het hoofd te praten, dat er nu net met haar pony een dergelijk wonder zou zijn gebeurd!

Maar toch ...

Oom Arie draait diep in gedachten zijn hand rond over zijn kruin.

„Doen,” zegt hij dan tegen zichzelf. „In ieder geval gaan kijken. Als Koos ook maar een half idee heeft, dat dat dier van haar is, heeft ze natuurlijk rust noch duur. Dat spreekt vanzelf. Morgenmiddag rijden we erheen.”

Dat is me een vreugde als oom Arie en tante Lena om goed zes uur bij opa de Graaf de trap opkomen om hun nichtje af te halen en als oom Arie dan meteen maar met de deur in huis valt.

„Dat is dan afgesproken, Koos. Morgenmiddag gaan we naar Zwijndrecht om te kijken.”

Koosje staat als een klein meisje te dansen van plezier als ze dat nieuws hoort.

„Hou je kalm Koos,” zegt haar moeder.

Ze schudt haar hoofd tegen oom Arie.

„Moet je zoiets nu eens zien! Ik zou haast zeggen: had ze die krant maar niet onder haar ogen gehad!”

„Jawel!” zegt Koosje. „Juist goed dat ze die krant onder haar ogen heeft gehad!”

„Hoor eens hier Koos,” zegt opa de Graaf.

Koosje houdt opeens op met haar gedribbel.

„Reken nu nergens op,” zegt opa. „Je kunt je nu wel blij maken met een dooie mus, maar dan kan het je morgen alleen nog maar tegenvallen.”

„Ja opa,” zegt Koosje braaf. „Ik zal echt mijn best doen om te denken, dat het Mario niet is.”

Maar of dat zal lukken? Dat kan Koosje echt aan geen mens en vooral niet aan zichzelf beloven.

HOOFDSTUK 10

De volgende middag rijden ze met z'n tweeën, oom Arie en Koosje, de Maastunnel door, Rotterdam uit en het eiland op.

Het ziet er overal kaal en winters uit. Enorme akkers met grauwe, omgeploegde klei en in het land hier en daar grote boerderijen.

Koosje kan wel zingen. Maar dan bedenkt ze opeens weer, dat ze zichzelf heeft beloofd te denken, dat het Mario niet is.

„Als het een andere is,” zegt ze opeens tegen oom Arie,

„vertellen we aan iedereen, hoe hij er uitziet. Dan kan zijn eigen baas hem misschien nog terug vinden.”

„'t Kan ook best zijn, dat zijn baas hem intussen al op-

gehaald hééft," zegt oom Arie. „Met die mogelijkheid moet je ook rekening houden. Als dat zo is, zetten ze het natuurlijk niet in de krant.”

„Nee," zegt Koosje. „Vanzelf niet.”

Dat ze daar niet aan gedacht heeft! Het kan best zijn, dat er helemaal geen pony meer is op de boerderij.

„Akkerzicht heet die boerderij hè?”

„Ja, Akkerzicht. In deze hoek moet hij wel ergens liggen. Ik zal maar eens even informeren.”

Als ze even later een fietsenmakerswerkplaats passeren, die in een groen geverfde schuur aan de weg is ondergebracht, stapt oom Arie even uit.

„Daar het land in," zegt de meneer die hem te woord staat. „En dan nog eens linksaf.”

Koosje zegt geen woord meer. Bij iedere boerderij die ze langs komen rekt ze haar hals. De meeste boerderijen hebben geen naam. Kijk, daar heb je er een met een keurige oprit. Aan iedere kant van de dam staat een stenen paal.

„Zicht," leest Koosje. Ja, daar heb je het: Akkerzicht. Oom Arie draait het erf op. Koosje kijkt of ze door de muren van de stal en de schuur heen zou kunnen kijken. Maar zelfs op het erf is geen mens en geen dier te zien.

„Eerst maar eens vragen," zegt oom Arie als ze uitgestapt zijn.

„Ik loop even door naar de schuur," zegt Koosje. Ze heeft geen geduld meer om ook nog maar een minuut langer te wachten. Ze loopt regelrecht naar de hoofdingang van de schuur. De deur staat even aan. Hè wat een zware lobbes is dat! Gelukkig heeft Koosje niet veel ruimte nodig om naar binnen te piepen. Het ruikt daar binnen in ieder geval naar dieren. Maar het is er te groot en bij het eerste binnenkomen ook te donker om ineens alles te zien.

Vlak om de hoek ligt een geweldige hoop bieten. Daartegenover is een afgesloten stal met een hoge ruif. Koosje loopt er naar toe. Er staat een bruine bles met zijn beweeg-

lijke neus in de haver. Koosje bukt zich. Ze kijkt links en rechts over de ruif.

Geen pony.

Alleen het gebonk van een paardehoef op de vloer van de stal.

Verderop dan maar, naar de koeien. Die kun je tenminste ten voeten uit zien. Brede, gehoornde koppen, glanzende ogen en malende en kwijlende bekken. Koosje loopt de hele rij af. Natuurlijk staat er geen pony tussen de koeien. Maar als je dat niet zelf gezien hebt, kun je het niet weten. Zie je wel, niks te zien.

Koosje loopt naar de overkant van de schuur.

Nieuwsgierig kijken de grote donkere koeie-ogen haar na. Er rammelt een ketting.

Een beetje geschrokken kijkt Koosje om. 't Is toch wel raar hier zo helemaal in je eentje in een vreemde boerenschuur te lopen.

Koest maar, zegt ze tegen de koeien. Ze heeft het al gezien. Aan deze kant van de schuur staan wagens, gereedschap en grote stapels lege groentekistjes opgeborgen.

Bij de achterdeur kijkt Koosje nog een keer de hele stal rond. Nee, ze heeft echt geen hoekje overgeslagen. Teleurgesteld licht ze de klink van de achterdeur op. Ze had beter bij oom Arie kunnen blijven. De pony is weg, er is natuurlijk een ander om gekomen. Het is Mario niet geweest.

Mu-u-u, gaat het achter haar. Wat een weinig opgewekt geluid is dat toch, zo'n loeiende koe!

Langzaam trekt Koosje de deur achter zich dicht.

Om de schuur heen loopt ze zonder haast terug naar voren. Oom Arie heeft natuurlijk al lang gehoord dat ze voor niks komen. Hij zal wel denken: waar blijft ze. We moeten verder!

En dan gebeurt het.

Achter een houten deurtje, laag onder het aflopende dak, klinkt een kort, hees gehinnik.

„Mario!” roept Koosje.

Ze gooit het deurtje open. Ze ziet twee blikkerende ogen onder warrelige zwarte manen. Een wollig roodbruin lijf. Mario!

Koosje slaat haar armen om de nek van het kleine paardje. En Mario, met zijn kop op haar schouder, snuffelt aan haar kleren, aan haar haar.

„Ja, Mario. Lieve beste Mario. Ik ben het hoor! Je eigen vrouw. Mario toch. Hoe heb je dat voor elkaar gekregen met al dat water. O, wat ben ik blij, wat ben ik blij!”

Koosje klopt Mario op zijn nek. Ze strijkt zijn manen weg voor zijn ogen.

En Mario snuffelt en gooit als vanouds opeens zijn kop achterover.

Zo vindt oom Arie die twee als hij even later met de boer bij de kleine stal komt.

Twee dikke vrienden, die elkaar hebben teruggevonden: Mario en Koosje.

„Hij is het! Hij is het!” juicht Koosje diezelfde middag, als ze op haar belletje de voordeur van opa de Graaf voor zich ziet opengaan.

„Hij is het,” wordt er boven geroepen. En meteen komen Marga en Wim met Polly al keffend om hun benen springend naar de trap gerend

Polly springt tegen Koosje op als ze boven aan de trap is aangekomen.

„Ja, jij ruikt het al. Mario is terug!”

Polly is met de kinderen mee uitgelaten van blijdschap. En moeder Kortenhoef lacht ook zo vrolijk als ze in geen dagen gedaan heeft.

„Die Koos toch!” zegt oom Arie als hij de kamer binnenkomt. „Ze had toch gelijk!”

„Ik voelde het in mijn hart,” zegt Koosje.

„Hoe zag hij er uit?” vraagt opa. „Mager zeker?”

„’t Ging wel. Hij had al aardig bijgegeten,” zei de boer.

„Ja,” zegt oom Arie. „Dat wordt nog wat met het kostgeld!”

Grootmoeder de Graaf, een klein, grijs, maar nog blozend vrouwtje, kijkt ook al vrolijk.

„Kan hij daar nu wel blijven?” vraagt ze.

„Hier in de keuken kunnen we hem in ieder geval niet hebben,” zegt opa. „Dat zouden de jongens wel willen. Maar het hondemandje is al mooi genoeg.”

Grootmoeder lacht goedig.

„Dat staat mij niet in de weg,” zegt ze. „Thee zeker, Arie?”

„Alstublieft, moeder.”

„En jij Koosje?”

„Alstublieft!”

Oom Arie is in een stoel bij het raam neergevallen.

„Nu zonder gekheid,” zegt moeder Kortenhoef. „Hoe moet het nu verder met dat beest?”

„Hij mag er nog wel even blijven,” zegt oom Arie. „En verder zullen we er eens over prakkizeren, hoe het moet. Je weet dat ik een zwager heb op een boerderij onder Gouda. Als ik hem spreek, zal ik eens informeren.”

Grootmoeder heeft de thee bij oom Arie en Koosje neergezet. Die zit intussen het verhaal van hun tocht naar Akkerzicht aan Marga en Wim te vertellen. En die luisteren zo vol spanning, of ze nog niet weten, hoe dat verhaal zal aflopen.

„Eerst dacht ik ... mis poes,” vertelt Koosje. „Een schuur met koeien en een paard en wagens en ik weet niet wat nog meer. En toen wilde ik maar weer teruggaan, omdat er geen Mario te zien was. Ik dacht dat het dus toch een andere pony was geweest en dat ze hem intussen hadden opgehaald. En daar hoor ik opeens een geluid ... ik wist meteen zeker dat het Mario was.”

„Waar stond hij dan?” wil Wim weten.

„In een apart stalletje opzij.”

Wims ogen stralen of hij opeens ook Mario ziet staan in dat aparte stalletje opzij.

Dan komt moeder er tussen.

„Er is een brief voor je Koos, van mevrouw de Ruiter. Lees eens gauw.”

Haastig scheurt Koosje de enveloppe open.

„Lieve Koos,” leest ze. „Zoals je misschien al gehoord zult hebben, zijn wij met z’n drietjes bij familie in Den Haag”. Jazeker, dat weet Koosje. Daar heeft André, nadat ze uit de Ahoyhal vertrokken waren, nog naar geïnformeerd bij het Rode Kruis.

„Maar wat je nog niet zult weten,” leest Koosje verder, „is, dat we Hansje al heel gauw weer naar Duinoord hebben moeten brengen. De nare dagen onlangs hebben haar geen goed gedaan. Bovendien hebben we hier niet alles zo bij de hand voor haar als thuis. Dus vond de dokter het beter dat ze, zo lang wij niet naar huis terug kunnen, daarginds wordt verpleegd.

We hopen, dat het niet van lange duur hoeft te zijn. Intussen wil jij haar misschien wel eens schrijven. Je weet haar adres. Ze zal het vast en zeker erg leuk vinden.

Horen we ook eens, hoe jullie het allemaal maken?

Met hartelijke groeten aan de hele familie,

Hansjes moeder.”

Moeder Kortenhoef ziet, hoe Koosjes gezicht onder het lezen van de brief betreft.

„Wat is er Koos? Toch geen slecht nieuws?”

„’t Gaat wel,” zegt Koosje. „Hansje is weer naar Duinoord.”

„Hoe komt dat nu?” zegt moeder. „Wat jammer. Lees eens voor.”

Koosje leest de brief nog eens hardop. Als ze klaar is, zegt moeder: „’t Is te begrijpen, dat ze weer weg moest. Gelukkig geen bijzondere narigheden. Je moet haar vanavond meteen maar een lange brief schrijven.”

„En vader dan?”

Koosje brandt van verlangen om hem het grote nieuws te vertellen. En het is juist vanavond bezoeker.

Ja, vader moet het natuurlijk weten van Mario. En wie kan hem dat beter vertellen dan Koosje, die haar lieveling zelf heeft teruggevonden.

Maar de volgende middag begint Koosje toch direct aan een brief naar Hansje.

Er is heel wat te vertellen. Ten eerste dat vader in het ziekenhuis ligt. En dan moet Hansje natuurlijk weten, waar zij allemaal zitten. En dan per slot het hele verhaal van Mario nog. Wat zal Hansje dat prachtig vinden. Ze is vast even blij als Koosje.

Wel jammer voor Hansje dat ze weer weg moest! Zo is het nu altijd. Je beleeft iets prettigs en tegelijk maakt een ander iets verdrietigs mee. Maar wat is dat verdriet van Hansje ook weer klein vergeleken bij het grote verdriet van de mensen, die iemand van hun familie hebben verloren.

Die avond voor het naar bed gaan dankt Koosje de Heer die ze allemaal thuis heeft bewaard en die ook voor Mario heeft gezorgd. En ze bidt voor haar vader en moeder en voor Hansje en voor alle mensen, die het juist nu zo moeilijk hebben.

En dan ... hoe kan het anders, gaat Koosje heel blij en tevreden slapen. Want ginds, een eind de polder in, staat Mario veilig op stal.

HOOFDSTUK 11

Oom Freek heet de zwager van oom Arie. Het is eigenlijk geen oom van Koosje, maar ze noemt hem toch maar zo. Een paar jaar geleden, toen ze ook eens logeerde bij oom Arie en tante Lena, heeft ze kennis met hem gemaakt. Ze werd toen dadelijk uitgenodigd, ook eens op de boerderij te komen kijken.

Diezelfde vakantie was tante Lena er een dagje met haar naar toe gegaan.

Dat was me een feest geweest!

Met de trein naar Gouda, toen een eindje met de bus. Ergens op de dijk waren ze uitgestapt en daar had tante Lena haar de boerderij gewezen, die even in het land tussen wat hoge bomen lag.

Een heel ander land dan thuis, vond Koosje. 't Was hier allemaal weiland, thuis meest bouwland. Oom Freek hield voornamelijk vee. Paarden op stal, koeien in de wei en kribberige schreeuwende varkens in de varkenshokken.

Ja, ze had een fijne dag gehad bij oom Freek en z'n gulle vrouw tante Jo en hun drie jongens, die allemaal een stuk ouder waren dan Koosje. De zoons waren nu op een na de deur uit. Alleen Kees, de jongste, was bij z'n vader op het bedrijf.

Stel je voor, dat Mario daar zo lang zou kunnen logeren! Dan zou Koosje hem ook af en toe eens kunnen gaan opzoeken. Bij een vreemde boer zou daar niet zo gauw van komen.

Koosje wil oom Arie niet al te veel aan z'n hoofd zaniken, maar ze is toch erg benieuwd, wat er zal gebeuren. Oom Arie is de volgende week jarig. Als oom Freek dan eens kwam, zou ze het hem zelf kunnen vragen!

„Komt oom Freek ook morgen?” vraagt ze aan tante Lena, als ze de dag voor ooms verjaardag samen aan het winkelen zijn in de buurt.

„'k Denk van niet,” zegt tante Lena. „Maar tante Jo waarschijnlijk wel. Die maakt er bij zo'n gelegenheid graag een dagje van.”

„Dan kunnen we het eens vragen van Mario,” zegt Koosje.

„Ja,” zegt tante Lena. „Dat moeten we niet vergeten.” Vergeten, denkt Koosje, dat zal tante misschien overkomen, maar mij vast niet!

De volgende morgen om een uur of elf komt tante Jo aan-

gestapt. Koosje heeft het druk die morgen, want ze wil oom Arie, en tante Lena ook natuurlijk, graag zo veel mogelijk uit de hand nemen.

„Hoe gaat het eigenlijk met jullie allemaal, Koosje,” vraagt tante Jo als ze met z'n drieën aan de koffie zitten.

„Ik heb in die eerste dagen wel gehoord, dat jullie alle zes of hoeveel zijn het er ook weer, naar Rotterdam gekomen waren. Waar zitten ze nu allemaal? Nog in Rotterdam?”

„We zijn met z'n zevenen,” zegt Koosje. „Vader, moeder en vijf kinderen.”

„O, zeven,” zegt tante Jo. „Nou, en ...?”

„Vader ligt in het ziekenhuis.”

„Hoe komt dat nou?” vraagt tante Jo.

„Er is iets met zijn rug niet in orde. 't Komt niet door de overstroming of zo. Nou ja, daar is het eigenlijk wel erger door geworden, maar hij had thuis toch ook al last van zijn rug. Moeder wou hem al lang naar een specialist hebben, maar hij had geen tijd, zei hij.”

„En je moeder en de anderen?” vraagt tante Jo.

Koosje vertelt waar ze allemaal zijn ondergebracht.

„U zult moeder en de kleintjes nog wel zien,” zegt ze. „Die komen vanmiddag ook feliciteren.”

„Die Koos met haar kleintjes!” zegt tante Jo lachend.

„Vertel eens van je pony Koos,” zegt tante Lena.

Die tante Lena! Laat ze nu nog eerder aan Mario denken dan Koosje zelf!

Dan vertelt Koosje van Mario. Hoe André hem midden in die angstige nacht losgemaakt heeft en hoe toen meteen het water al kwam. Dat ze allemaal vast en zeker dachten, dat Mario net als zo veel vee was verdronken. En hoe ze op een morgen de krant had staan lezen, terwijl ze aan het spruitjes schoonmaken was en daar opeens dat verhaal van die pony had gezien.

„En ...” vraagt tante Jo nieuwsgierig.

Maar dat hoeft ze niet te vragen, want ze kan al aan Koosjes gezicht zien hoe het is afgelopen.

„En toen zijn oom en ik er naar toe gegaan en toen was het Mario!”

„Kind!” zegt tante Jo. „Dat was me ook een verrassing! En is hij daar nu nog, bij die boer?”

„Ja-a,” zegt Koosje een beetje weifelend. „Nóg wel.”

„Voorlopig konden ze hem daar nog wel houden,” zegt tante Lena.

Koosje kijkt haar smekend aan.

Tante Lena begint te lachen.

„Ik zal het je maar gelijk vertellen Jo,” zegt ze dan. „Arie heeft tegen haar gezegd, dat hij wel eens aan Freek zou vragen of die geen raad wist voor dat lieve dier.”

„Dat zou ik je niet durven zeggen,” zegt tante Jo. „Maar ik beloof je, dat ik een heel goed woordje voor die pony van jou zal doen. Is dat goed?”

„Natuurlijk,” zegt Koosje. Tante Jo kan het immers veel beter vragen dan zij zelf!

Eind maart negentienhonderd drieënvijftig.

Is het nu al bijna twee maanden geleden dat ze in die stormachtige nacht opgeschrikt werden door het bericht, dat de dijk door was?

Koosje kan het zich haast niet voorstellen. En aan de andere kant ook weer wel, want ze is al zo helemaal gewend bij oom en tante. Moeder en Wim en Marga ziet ze geregeld. André en Gert minder vaak, maar toch eens in de week. En dat is op zondagmiddag en -avond. Dat heeft opa de Graaf zo ingesteld. Iedere zondagmiddag gaan André en Gert bij vader in het ziekenhuis op bezoek. Daarna gaan ze naar moeder om verslag uit te brengen. Koosje gaat daar 's middags om een uur of drie ook heen en dan gaan de oudste drie 's avonds met moeder naar de kerk. Daarna bij grootvader en grootmoeder een boterham eten en om een uur of negen brengen de jongens Koosje weer thuis. Hoe lang het nog zo zal duren? Een hele tijd nog, zegt men. Het dorp is wel zo ongeveer weer droog,

maar de dijk is nog niet dicht en bij hoog water zouden er wel weer ongelukken kunnen gebeuren. De eerste drie maanden is er van terugkeren zeker nog geen sprake.

Gelukkig maar, dat oom Freek zich over Mario wilde ontfermen. Kees heeft hem een maand geleden zelf opgehaald en meegenomen naar de Zuidhollandse boerderij. En nu wacht Koosje maar, tot ze haar trouwe vriend eens op mag gaan zoeken.

Koosje heeft ook al een paar brieven van Hansje de Ruiter gekregen. Hansje schrijft net zo opgewekt als ze zelf altijd is. Ze vertelde, dat ze iedere week bezoek kreeg van haar vader of moeder of van allebei. Ze zaten nu immers veel dichterbij in de buurt dan toen ze in hun eigen huis woonden. En of Koosje ook niet eens kon komen kijken!

Ja, dat zou Koosje wel willen, maar daar zal voorlopig wel niets van komen.

Hansje was ook reuze blij dat Mario terecht was. Ze eindigde haar brieven met de groeten aan allemaal en aan Mario en Polly.

Als Koosje vrijdagmiddag bij vader op bezoek gaat — dinsdags- en vrijdagmiddags is het haar beurt — leest ze vader Hansjes laatste brief voor.

„Het is een dapper ding,” zegt vader. „Ik lig hier nu zeven weken en ik zucht al, dat het zo lang duurt. En zij zal haar hele leven misschien niet goed uit de weg kunnen.”

Koosje kijkt haar vader eens aan. Ze is er nu wel aan gewend, hem in een ziekenhuisbed tussen een hele rij vreemde mannen te zien liggen.

Eerst vond ze dat maar akelig. In het begin zag vader er ook zo geel en mager uit. Gelukkig is zijn gezicht intussen weer wat ronder geworden. Bleek ziet hij nog wel, maar dat is een ziekenhuis kleur, zegt moeder. Die raakt hij vanzelf kwijt als hij weer eenmaal in de buitenlucht komt.

Ja, hoe lang zal dat nog duren!

„Weet u nu al, wanneer u hier weer weg mag?” vraagt Koosje. Vader vouwt zijn handen achter zijn hoofd. De grijze en

„Weet u al, wanneer u uit het ziekenhuis mag?”

groene strepen van zijn pyama steken scherp af tegen de witte kussens. Hij kijkt langs Koosje heen naar de deur. „Ik heb het net vanmorgen aan de dokter gevraagd,” zegt hij. En dan volgt er langzaam: „Volgende week. Dan zal ik het horen, heeft hij mij beloofd.”

In de loop van de volgende week komt moeder met groot nieuws uit het ziekenhuis.

Vader mag nog voor Pasen naar huis!

„En wat heb je verder te vertellen?” vraagt grootmoeder. Ze ziet aan moeders gezicht, dat er nog iets is.

„Dat is van later zorg,” zegt moeder.

„Wät is er van later zorg,” vraagt grootvader.

„’t Zal met de zaak anders moeten,” zegt moeder. „Als we die ooit weer zullen kunnen beginnen tenminste.”

„Ja, als,” zegt grootvader.

Het huis in de Dorpsstraat staat er nog wel hebben ze gehoord. Maar dat woordje nog betekent natuurlijk, dat daarmee ook alles is gezegd.

„Hij zou heel ander werk moeten hebben,” zegt moeder. „Zittend werk.”

Haar ogen schieten vol tranen. Opeens ziet ze de toekomst zo donker in. Zo donker!

Wat moeten ze straks met z'n allen beginnen zonder zaak, zonder vader die de zaak weer op kan bouwen.

„Kom meid,” zegt grootmoeder. „Denk daar nu nog maar niet aan. Wees nu eerst alleen maar eens blij, dat hij terugkomt. Hier is voorlopig een goed plekje voor hem.”

„Ach ja,” zegt moeder. „Ik mag ook niet zorgen voor de tijd. U hebt gelijk moeder. En bij u zijn we toch eigenlijk ook net zo goed „thuis”. Alleen ben ik wel eens bang, dat het allemaal een beetje te druk voor u wordt.”

„Ben je mal kind,” zegt grootmoeder tegen haar grote dochter. „Ik hoeftoch tegenwoordig niks meer te doen ...”

Natuurlijk is Koosje blij als ze hoort, dat vader voor Pasen weer naar huis mag. Naar huis, dat wil dan zeggen naar grootvader en grootmoeder de Graaf.

Maar even natuurlijk kan ze ook met moeder de zorg meevoelen van: wat moet dat worden, als vader niet meer mag werken, niet meer als vroeger tenminste.

André of Gert van school halen? Daar hoeft tegen vader niet over te beginnen. Och, en per slot is dat allemaal ook van later zorg! Ze kunnen toch immers nog in geen tijden terug naar hun dorp! Maar als ze eenmaal teruggaan, wat zal dat raar zijn! Geen winkel meer, niet meer met vader de klanten langs. Mario kan dan z'n hele leven verder wel op stal blijven!

Ook een luxe, zo maar een pony op stal! Zou dat wel kunnen? Het maakt Koosje onrustig als ze daaraan denkt. Stel je voor, dat vader en moeder op een goeie dag zeggen: Mario moet maar weg, dat is zo'n duur paardje op stal! Ben je mal! Allemaal zorgen voor de tijd. Vader komt weer thuis! Dat is nog eens iets feestelijks om over te denken. En wat Mario betreft, die staat veilig bij oom Freek op stal en geen mens die er over prakkizeert hem daar weg te halen.

HOOFDSTUK 12

„Wat doe jij morgen Koos?” vraagt tante Lena als Koosje thuiskomt van haar zondagse bezoek aan moeder en al de anderen in de Pijnackerstraat. Al de anderen: daar is vader nu ook bij. Want hij is net voor Pasen uit het ziekenhuis ontslagen. Ja, het is in alle opzichten een blijde eerste Paasdag geweest!

En nu zijn oom en tante van plan, morgen naar oom Freek te gaan. Koosje snapt het al, als ze niet naar de Pijnackerstraat gaat, mag ze met oom en tante mee.

Koosje aarzelt even.

„Ik had eigenlijk nog niks afgesproken,” zegt ze.

„Dat geeft niet,” zegt tante Lena. „We rijden in ieder geval even bij grootvader langs. Het is misschien vandaag al druk genoeg geweest voor je vader. Dus wat dat betreft...”

Dat kleine duwtje heeft Koosje net nodig.

„Dan ga ik maar met u mee,” zegt ze.

En zo rijden ze met z'n drieën 'smorgens om een uur of half tien van huis. Even bij grootvader en grootmoeder langs, dan de stad uit, het Zuidhollandse land in, richting Gouda.

„Om wie ga je nu eigenlijk mee?” vraagt oom Arie. „Om ons of om die pony van je.”

„Om allebei,” zegt Koosje diplomatiek.

„Ja, ja,” zegt oom Arie veelbetekenend. „Ik weet het nog zo net niet.”

En als Koosje, dadelijk nadat oom Arie bij oom Freek op het erf gestopt heeft, zo gauw als ze kan uitstapt en op een drafje achterom loopt, zegt hij tegen tante Lena: „Ik weet het nog zo net niet. En jij?”

Nog voor ze de deur binnen zijn, is Koosje alweer terug.

„Wat is er aan de hand?” vraagt tante Lena. Koosje kijkt zo beteuterd!

„Kent hij je niet meer?” plaagt oom Arie.

„Hij is er niet meer!” zegt Koosje.

„Wie is er niet meer?” vraagt tante Jo, die intussen de deur heeft opengedaan.

„Mario,” zegt Koosje.

„O,” zegt tante Jo. „Daar weet Kees, denk ik, wel meer van.”

Natuurlijk is er niets aan de hand met Mario. Ze hebben hem alleen maar naar de wei gebracht.

Koosje wordt van alle kanten geplaagd, vooral natuurlijk door de grote jongens, die met de feestdagen alle drie thuis zijn.

„Geloof het maar niet van die wei Koos,” zegt Jan, de oudste van de drie. „Ze hebben hem naar de vilder gebracht.”

„Nee hoor Koos,” zegt tante Jo. „We lopen er zo even heen. Maar eerst een kop koffie, anders krijg ik ruzie met je oom Arie. Vertel jij eerst maar eens, hoe het met je vader is.” Koosje vertelt, dat vader uit het ziekenhuis is, maar dat ze nog niet weten, hoe het verder zal gaan, omdat de dokter gezegd heeft, dat vader ander werk zal moeten gaan doen. Tante Jo kijkt tante Lena aan.

„Ja,” zegt die. „De zaak zullen ze er wel aan moeten geven. Johannes mag in geen geval meer bij de weg zijn brood verdienen.”

„Mooi,” zegt Arie, de middelste van de jongens. „Dan is die pony voor ons.”

„Jullie worden flauw,” zegt tante Jo. „Maak je maar geen zorgen, Koosje. Mario kan hier voorlopig nog best blijven. We wachten rustig af, hoe het allemaal gaat. Is het niet Freek?”

„Wat ...,” zegt oom Freek, die het met oom Arie over de toestand op de eilanden heeft en maar met een half oor hoort, wat tante Jo zegt.

„Dat de pony hier voorlopig nog best kan blijven ...”
„Natuurlijk,” zegt oom Freek. „Het land is groot genoeg.”

Toch denken vader en moeder Kortenhoef daar anders over als Koosje hun 'savonds, als ze op de terugweg nog even bij opa langs gaan, vertelt, wat oom Freek en tante Jo hebben gezegd.

„Het land is groot genoeg, maar je kunt niet tot in het oneindige van de gastvrijheid van oom Freek gebruik maken. Het zou nog daar aan toe zijn, als we over een paar maanden, desnoods over een half jaar, weer naar huis terug konden en als dan het leven weer zijn gewone gang kon gaan. Maar je weet het, daar is geen sprake van.

Je moet maar vast wennen aan het idee, dat je Mario toch zal moeten afstaan kind,” zegt vader ... „Nee, direct natuurlijk nog niet ...”

Koosjes gezicht is alweer betrokken. 't Is ook zo'n Jantje lacht en Jantje huilt tegenwoordig. En dat is geen wonder. Ze heeft ook maanden van spanning achter de rug, hoe goed ze het aan de Goudse Singel ook naar haar zin heeft. „We zullen het mettertijd wel eens rustig bekijken,” zegt vader. „Prakkizeer er nu nog maar niet over.”

„Nou,” zucht Koosje. „Dat doe ik toch!”

Het klinkt een beetje beledigd.

„Als dat alles was, wat we te prakkizeren hadden,” zegt moeder.

Ja, dan schaamt Koosje zich toch weer.

HOOFDSTUK 13

„Kijk eens aan. Koos heeft een abonnement op De Boerderij!”

't Is tegen het eind van april. Oom Arie, de hele dag al in

het beste van zijn toch altijd goeie humeuren, komt even over zessen, als de zaak gesloten is, de huiskamer binnen met de post in zijn hand.

In de winkel heeft hij alles al aan alle kanten bekeken: een krantje zus, een drukwerkje zo ... Met het weekblad „De Boerderij” in zijn hand is hij even blijven staan. Wat moet dat ding nu hier! Hij heeft het uiteraard wel eens bij oom Freek zien liggen. Maar hoe raakt het nu hier verdwaald. Oom Arie snapt het niet. Voor de zekerheid leest hij nog eens goed wat er op het bandje staat. De post kan zich immers vergissen!

Nee, die is goed.

Aan Koosje Kortenhoef.
p/a de heer A. Vink.
enz.

Vandaar die uitroep: „Kijk eens aan, Koos heeft een abonnement op De Boerderij!”

„De Boerderij? Wat is dat?” vraagt Koosje verbaasd.

Hoe kun je nu een abonnement op een boerderij hebben! Als het nu nog een abonnement op de diergaarde Blijddorp was!

„Dat is een weekblad voor de boer,” zegt oom Arie. „En het is aan jou geadresseerd. Kijk maar.”

Koosje begrijpt er niets van. Ja, het staat er echt.

Aan Koosje Kortenhoef.

„Misschien staat er iets over de verzorging van pony’s in,” zegt tante Lena.

„Daar hoeft ik niks over te lezen,” zegt Koosje. „Dat weet ik zo wel.”

Intussen heeft ze het bandje van het blad afgescheurd. Natuurlijk, op het eerste blad staat een artikel over het overstromingsgebied, over de verzouting van de grond. Koosje slaat het eerste blad om.

Een nieuw ras slachtkippen ... een modelboerderij in de Noordoostpolder en ga zo maar door.

„'t Is zeker een vergissing,” zegt Koosje laconiek. „'t Is vast voor u bedoeld.”

„Er staat toch duidelijk jouw naam op,” zegt oom Arie.

„Maar ik kan me voorstellen, dat het je duister is, waar je dat aan te danken hebt.”

„Kom jongelui, aan tafel,” nodigt tante Lena.

„Jongelui,” zegt Koosje. „Daar bedoelt u oom Arie toch zeker niet mee. Je ziet de maan al aardig door de bomen komen.”

„Pas maar op,” zegt oom Arie. „Voor je 't weet, is het met jou ook zo ver.”

„Wij worden niet zo gauw kaal,” zegt Koosje eigenwijs.

„O nee,” zegt oom Arie. „Maar wel grijs. Kijk maar naar je tante.”

Plagerig strijkt hij tante Lena over haar voorhoofd.

„Toe jò!” zegt tante.

„Wat geeft dat nou!” zegt Koosje. Ze vindt het wel leuk, als die twee elkaar een beetje aanhalen of puur voor de aardigheid elkaar in 't vaarwater zitten. Ze zijn reusachtig op elkaar gesteld, dat kun je zo merken. Vader en moeder ook, maar die komen door alle zorgen niet meer aan het gekheid maken toe. Dat moet je ook kunnen begrijpen.

„Eerbiedig,” zegt oom Arie.

Na het bidden verdeelt tante het vlees. En Koosje smult van de raapsteeltjes, die tante Lena heeft gekookt.

„Raar toch van dat krantje,” bedenkt ze dan opeens hardop midden onder het eten.

„Geef eens hier,” zegt oom Arie.

„U mag geen krant lezen onder het eten,” plaagt Koosje.

„Daar hebben alle vrouwen een hekel aan.”

„Hoor me dat eens! Maar als ik het dan voor jou doe?”

„Nou, voor deze keer dan,” zegt Koosje goedig.

Oom Arie bladert het krantje door. Wat kan al die landbouw en veeteelt dat kind nu interesseren. Geen kinderpagina ook, niets geen bijzonders, zelfs geen artikel over pony's of iets anders dat daar verband mee zou kunnen

houden. Alleen nog een paar bladzijden met advertenties. Daar ... Opeens ziet oom Arie een advertentie die aan beide kanten met rood potlood is aangestreept.

„Een advertentie,” zegt hij. „Dat zal het zijn.”

Even gaan zijn ogen over de vijf, zes regels in het aangestreepte hokje.

„Lees zelf maar eens,” zegt hij dan.

't Wordt heel stil aan tafel. Tante Lena kijkt nieuwsgierig naar oom Arie, die het bandje, dat om de krant heen zat, bestudeert.

„Dacht ik al,” zegt hij. „Poststempel Gouda moet dat voorstellen. Komt natuurlijk van Freek.”

„Ze willen hem verkopen,” zegt Koosje een beetje sip. Ze heeft nu ook begrepen uit welke hoek de wind waait. Ze willen Mario kwijt. Ze willen hem verkopen aan een of ander kindertehuis.

„Ze willen hem verkopen?” zegt oom Arie.

„Ze willen jou er op attent maken, dat er een pony te koop gevraagd wordt. En dat niet door de een of andere groenteboer of melkboer, maar ten behoeve van een verpleeghuis voor kinderen.”

„Laat mij ook eens lezen,” zegt tante Lena.

Koosje zit nog altijd beteuterd over de krant heen te kijken. Ze reikt tante Lena het blad over.

„En dat was misschien nog zo gek niet,” gaat oom Arie verder.

„Lief voor kinderen moet de gevraagde pony zijn. En jouw Mario is toch lief voor kinderen?”

„Nou en of!” zegt Koosje.

„Meid Koosje,” zegt tante Lena opeens. 't Is of de advertentie op de een of andere manier een verrassing voor haar inhoudt.

„Heb je die advertentie eigenlijk wel helemaal tot het eind toe gelezen?”

Nee, dat heeft Koosje niet. Halverwege heeft ze immers al begrepen waar het om ging. Oom Freek vindt, dat ze Mario

zo langzamerhand maar eens moet gaan verkopen.
„Lees hem eens helemaal,” zegt tante Lena met nadruk.
Koosje begint opnieuw.

Revalidatiecentrum in het westen des lands
zoekt voor zijn patiëntjes pony, vertrouwd
met kinderen.

Brieven aan de Geneesheer-Directeur van
Huize Duinoord ...

Koosje leest niet verder.

„Dat is waar Hansje is!” roept ze.

Tante Lena knipoogt even naar oom Arie.

„Zie je wel?” zegt ze. „Dat verandert de zaak een heleboel.”

„Hoe zo?” vraagt oom Arie. Hij begrijpt niets van die
verandering. Daarnet keek Koosje zo sip en nu ziet ze er
haast opgetogen uit.

„Nou,” zegt Koosje, „daar wordt Hansje de Ruiter toch
verpleegd!”

„Dat is een vriendinnetje bij haar van het dorp,” legt
tante Lena uit. „Die heeft polio gehad en is al meer dan
eens in Duinoord geweest om op te knappen.”

„En nu is ze er weer!” zegt Koosje.

„Kijk eens aan,” zegt oom Arie. „Dat is ook toevallig.
Daar wist oom Freek natuurlijk niets van.”

„Nee, vanzelf niet,” zegt tante Lena. „Hij zal het een
mooie bestemming voor Mario gevonden hebben omdat
hij wel begrepen heeft, dat Johannes hem voor de zaak
niet meer nodig zal hebben.”

„Hansje was dol op Mario,” zegt Koosje, meer tegen
zichzelf dan tegen oom en tante.

„Reken maar dat zulke kinderen plezier met zo'n beest
kunnen hebben,” zegt tante Lena. „'t Is natuurlijk de
bedoeling hem voor een ponywagen te laten lopen.”

„Dat deden wij thuis ook wel eens,” zegt Koosje. „Dan
leenden we de ponywagen van Van der Velde, expres voor
Hansje.”

„Zie je wel! Is het niet heerlijk, dat ze zoiets voor die kinderen op touw zetten? Vooral voor de kleintjes, je zult eens zien, wat je die er een genoeg mee doet.”

„Nou, en de groteren ook,” zegt oom Arie. „Die gaat het misschien meer om het dier zelf dan om het rijden. Weet je wat we doen? We gaan vanavond eens even met z'n drieën naar de Pijnackerstraat, horen wat je vader en moeder van die advertentie zeggen.”

„Maar ... ” zegt tante Lena er achteraan. „Je hoeft natuurlijk vanavond nog niet direct ja of nee te zeggen.”

„Gelukkig niet,” zucht Koosje.

Vader en moeder vinden het idee helemaal nog zo gek niet. „'t Is nu eenmaal niet anders. Je zult hem toch af moeten staan Koos,” zeggen ze. „En je hoeft toch niet direct te beslissen. We kunnen eerst nog nader informeren.”

„Als ik oom Freek eens vroeg, of hij zich met die directeur in verbinding wilde stellen,” oppert oom Arie.

Dat vindt iedereen een goed idee.

„Maar nog niet dadelijk verkopen hoor,” zegt Koosje bezorgd.

„Nee, natuurlijk niet, kind! Alleen als jij het goed vindt! En niet maar zo'n beetje goed. Nee, als je echt van harte ja zegt.”

De dagen daarna is Koosje telkens weer met Mario bezig. Stel je voor, dat hij verkocht wordt! Oom Arie heeft gelijk. Dit is veel leuker dan dat hij zo maar weer ergens voor de kar moet. De kinderen daarginds zullen vast veel van Mario houden. En bovendien kunnen die kinderen, die zich zo moeilijk kunnen bewegen, ook veel plezier hebben van een ritje met Mario. Ja, als je het goed bekijkt kunnen er op deze manier veel meer kinderen plezier van hem hebben dan wanneer hij weer thuis op stal zou komen. Hij wordt nu wel goed verzorgd en hij staat niemand in de weg, maar daar is dan ook alles mee gezegd.

Al was het alleen maar om Hansje, dat ik het zou doen, denkt Koosje.

Ja, maar Hansje zal daarginds hopelijk ook niet altijd hoeven te blijven. Wat doet dat er toe, er zijn en blijven altijd nog zo veel andere kinderen, die veel van dieren houden!

Koosje voelt het wel. Als ze Mario daarginds willen hebben, moet ze ja zeggen. 't Zal voor haar zelf wel een beetje naar zijn. En voor Marga en Wim ook natuurlijk, maar toch niet zo erg, Mario is nu eenmaal van Koosje. En als hij weg gaat, wil ze hem in ieder geval nog een keer goedendag gaan zeggen.

Na een dag of tien komt er een brief van oom Freek. Er zijn een paar heren geweest om Mario te bekijken. Ze hadden wel zin in hem. Oom Freek heeft de prijs genoemd. Daar waren ze het ook mee eens. Maar ... heeft oom Freek gezegd: de eigenares moet er over beslissen.

De eigenares, dat is Koosje. De eigenares, wat deftig klinkt dat!

„De eigenares ...,” zegt Koosje hardop.

„En wat zegt de eigenares ervan?” vraagt tante Lena.

„De eigenares zegt ja,” zegt Koosje. Ze heeft wel even haar keel moeten schrapen.

„Dat is verstandig en flink van de eigenares,” zegt oom Arie en hij geeft Koosje een flinke klap op haar schouder.

Op een avond, dadelijk na zessen, rijden ze nog even naar oom Freek.

Koosje staat een hele poos bij de box van Mario. Ze klopt hem op zijn nek. Ze voert hem suikerklontjes. Ze zegt lieve woordjes tegen hem.

't Wordt al schemerig in de stal.

Mario heeft het naar zijn zin. Hij kent de vrouw wel, natuurlijk. Hij is op zijn manier blij, dat ze er is.

„Koos, we moeten gaan!” roept tante Lena om de hoek van de staldeur.

„Ik kom,” zegt Koosje.

Nog even krabt ze Mario tussen z'n oren.

„Daag,” zegt ze dan. „Je gaat naar Hansje. Die ken je wel.” Hansje kan me fijn schrijven hoe het met hem gaat, bedenkt ze dan.

Langzaam loopt ze de stal uit.

Mario schudt met zijn kop en proest of hij verkouden is. Of voelt hij ook iets van het afscheid dat hier genomen wordt?

HOOFDSTUK 14

„Koos, telefoon voor je,” zegt oom Arie een paar dagen later.

„Telefoon voor mij?”

„Ja, je bent een gewichtige jongedame aan het worden. Dat verkoopt pony's. En nu is de directeur van Duinoord zelf voor je aan de lijn.”

„Echt,” bibbert Koosje. Ze heeft de hoorn al gepakt.

„Met Koosje Kortenhoef,” zegt ze.

„Zo Koosje. Je spreekt met dokter de Groot van Duinoord. Jij bent dus het meisje, dat je pony aan ons wilt verkopen?”

„Ja, dokter.”

„Nou, daar zijn we hier blij om. En we dachten zo, dat je misschien nog wel afscheid van hem zou willen nemen.” Dat heb ik al gedaan, wil Koosje zeggen, maar ze zegt het niet.

„Nu wou ik je vragen, of je de pony zelf niet kunt komen brengen.”

„Wat bedoelt u?” vraagt Koosje.

Duinoord ligt ergens in de buurt van Leiden. Ze kan toch niet met Mario aan een touw van Gouda naar Leiden wandelen!

„De bedoeling is ... ” zegt dokter de Groot, „dat de pony in een vrachtauto naar hier wordt gebracht. Dan willen we hem voor de wagen spannen en jou vragen, met de ponywagen een feestelijke intocht op Duinoord te houden. Wat denk je daarvan?”

Koosje weet zo gauw geen antwoord te geven.

„Je kunt toch wel een ponywagen rijden?”

„Jawel dokter.”

Toe, wat moet ze nu nog meer zeggen. Maar dokter de Groot praat alweer.

„'t Is voor de kinderen een verrassing,” zegt hij.

Ha, nu weet Koosje, wat ze moet zeggen.

„Weet Hansje de Ruiter er ook niks van?” vraagt ze.

„Hansje de Ruiter?” vraagt de stem aan de andere kant.

„Hoe kom je daar zo bij?”

„Ik bracht Hansje altijd naar school.”

„Natuurlijk,” zegt de dokter. „Nu begrijp ik het. Jullie komen van hetzelfde dorp. Nee, geen van de kinderen weet ervan. Maar we zullen zorgen, dat Hansje met haar neus vooraan staat. Afsproken?”

„Alstublieft,” zegt Koosje. Ze is er gewoon verlegen van.

„We hadden gedacht: volgende week woensdag. Schikt je dat?”

„Ja dokter. Tenminste, dat denk ik wel.”

„Nu, dan rekenen we daar op. Je wordt netjes van huis gehaald en teruggebracht.”

„En Mario dan?” vraagt Koosje.

„Mario?” vraagt de andere stem.

„De pony.”

„O, zo heet de pony! Die zal door een van de jongens van de boerderij naar hier worden gebracht. Ongeveer tien uur dachten we het terrein op te rijden, dus ongeveer negen uur komt de chauffeur je met de auto halen. Goed?”

„Alstublieft,” zegt Koosje weer.

„Tot ziens,” zegt de dokter.

„Daag,” zegt Koosje, nu helemaal in de war.

„Nou,” vraagt oom Arie. „Gaaf de koop soms niet door!”
„Dat had u gedacht! Ik mag Mario zelf komen brengen.
Dat is nog eens wat anders!”

„Kind toch!” zegt tante Lena. Ze heeft de deur op een kier laten staan om dadelijk te kunnen horen, wat er aan de hand is.

„Woensdag om negen uur,” zegt Koosje. „Dan komt de chauffeur me met de auto halen.”

„Als wij dat goed vinden tenminste,” zegt oom Arie ernstig. Koosje wijst plechtig naar de telefoon.

„Dan belt u het zelf maar af,” zegt ze.

Oom Arie zegt niets. Maar tante Lena krijgt een knipoogje.

Toch heeft Koosje geen rust voor ze nog één keer naar oom Freek mag. Ze kan de weg nu wel alleen vinden. Naar Gouda kom je gemakkelijk genoeg. De bus staat vlak bij het station en verder kent ze de weg nu ook op een prikje.

Waarom Koosje toch nog een keer naar de boerderij wil? Wel, ze wil Mario netjes afleveren, vooral nu ze hem zelf aan de dokters en de zusters en de kinderen mag komen voorstellen. Dan moet zijn toilet perfect in orde zijn. En daar wil ze dinsdagmiddag nog even zelf voor gaan zorgen. Oom en tante kunnen dat wel begrijpen. Ze zijn met Koosje blij, dat alles zo gelopen is. Koosje zelf heeft geen tikkeltje spijt meer over de verkoop van Mario. Ze heeft alleen zin om hem nog eens netjes op te poetsen. Hij kan zo mooi glanzen als je hem goed geborsteld hebt.

De spullen daarvoor zal oom Freek wel hebben. Ze moeten op de boerderij immers ook zorgen, dat de paarden en veulens er behoorlijk uitzien.

Inderdaad, oom Freek heeft wel een roskam en een borstel. Jawel, ook wel een hoefkrabber.

„En een spons?” vraagt Koosje.

„Ook nog een spons? Je wilt hem toch niet in 't bad doen?”

„Nee, maar ik heb toch een spons nodig,” zegt Koosje.

„Vraag maar eens aan je tante. Misschien heeft die nog wel een oud stukje liggen.”

Tante Jo heeft gelukkig een oude spons, die Koosje wel voor de schoonmaakbeurt van Mario mag gebruiken. En een beetje vaseline is er ook wel als Koosje daarnaar vraagt. Mario's hoeven moeten toch netjes glimmen! Tante geeft Koosje ook nog een overal, waar Kees al lang uitgegroeid is. Ze hoeft dan niet bang te zijn, dat haar kleren vuil zullen worden.

Mario heeft er schik in als hij merkt, dat de vrouw weer in de buurt is. Hij komt in een sukkeldrafje naar het hek van de wei gelopen.

„Kom maar,” zegt Koosje. „Ik bind je aan deze kant van het hek vast. Hierzo, een beetje opzij, dan sta je niet zo in het vuil.”

Mario laat zich gewillig brengen waar Koosje hem hebben wil. Sophie, de bruingrijze merrie, komt met haar veulen ook eens kijken wat er aan de hand is. Ze staat met haar kop over het hek terwijl Goudria, het mooie roodbruine veulentje, om haar heen dribbelt en probeert te drinken. Koosje aait de merrie over haar lange neus. Dan bemoeit ze zich weer met Mario. Ze gaat met de rosborstel over zijn kop en langs zijn nek heen en weer naar beneden en dan krijgt zijn hele lijf een beurt. Mario schudt zich eens, laat de vrouw hem maar netjes maken!

Nu pakt Koosje de harde borstel om zijn manen een beetje op te knappen.

„Je ziet er uit als een wildeman,” zegt ze. „We zullen je kop eens lekker onder handen nemen! Die kinderen daar zouden bang voor je worden! Weg die haren, uit je ogen vandaan!”

Dat lukt niet helemaal, maar er komt toch een beetje orde in de warbos! Mario's staart en zijn benen, alles krijgt een beurt!

„Stil staan,” maant Koosje als Mario bij het borstelen van zijn staart een beetje ongeduldig wordt. „Het is zo klaar.

Zie je wel, het is toch veel netter zo!"

Ziezo, nu zijn Mario's voeten aan de beurt.

Koosje zet de kleine hoefjes een voor een op haar knie en krabt er met de hoefkrabber het vuil af.

„Nou nou, die krijgt zo gezegd een zondagse beurt,” zegt oom Freek, die eens poolshoogte komt nemen. „Zo netjes zijn we op jou niet, hè Sophie?”

Sophie hinnikt bij het horen van haar naam.

„Ja lach er maar om,” zegt oom Freek. „Als je Koosje maar niet uitlacht, want die maakt er ernst mee.”

„Natuurlijk,” zegt Koosje. „Hij moet morgen een goed figuur slaan.”

„Morgen,” zegt oom Freek, die Koosje nu bezig ziet met de spons. „Morgen zitten z'n voeten weer onder de modder. Kijk hier alleen maar eens voor het hek. En daar zal hij toch door moeten!”

„Ik wou hem vannacht maar weer naar de stal doen,” zegt Koosje. „Die is toch zeker schoon. Dan kan hij morgen zo uit de stal in de wagen.”

Oom Freek heeft er schik in.

„Je zult je zin hebben, jongejuffrouw. We zullen zorgen dat er schoon stro in de stal komt.”

En zo brengt Koosje Mario even later netjes geborsteld en schoongemaakt en met keurig ingevette hoeven naar de stal terug.

„Tot morgen,” zegt ze.

„Dan is het feest!”

HOOFDSTUK 15

Wat zal ik morgen aantrekken, denkt Koosje 's avonds in bed. Wat is nu eens leuk voor op de ponywagen.

Bij het rode-kruisgoed dat ze heeft gekregen, was een

marineblauwe blazer. Daarbij heeft ze van tante Lena een lichtblauwe katoenen ruitjesjurk gekregen. Die heeft ze nog maar net één zondag aangehad. Dat is een leuk stelletje om aan te doen morgen.

Ja, het staat Koosje fris, dat blauw. Ze heeft haar haar niet meer los hangen, maar het is bij elkaar gebonden in een kort paardestaartje.

Tjonge, wat is het een mooi weer! De lucht boven de straat is nu al helder blauw. Bomen zie je hier aan de Singel niet, maar gisteren heeft Koosje wel gezien, hoe feestelijk groen die de laatste dagen zijn geworden. Leuk ook voor die kinderen daar dat het zulk fijn weer is. Dan kunnen ze allemaal komen kijken. Wat zal die Hansje een gezicht zetten! Koosje verheugt zich er nu al op.

Even over negenen komt er een prachtige zwarte auto voorrijden. Je kunt eigenlijk beter zeggen: voorglijden. Een chauffeur met een donkerblauw pak aan en een pet met glimmende zwarte klep op, stapt de winkel binnen. „Ik hoef al niet meer te roepen,” zegt oom Arie lachend. Hij wijst naar Koosje, die in de deur naar de gang is verschenen.

„’t Is u zeker om haar te doen?”

„Koosje Kortenhoef,” zegt de chauffeur. „Ik kom haar halen voor Duinoord.”

Tante Lena is ook in de winkel gekomen.

„Een prettige dag, Koos. Ik zou je best eens willen zien rijden. Hoe laat ben je weer thuis?”

Koosje kijkt de chauffeur aan.

„Ik kan het u niet zeggen,” zegt die.

„Dat ziet u vanzelf wel,” zegt Koosje geruststellend.

„Ik zal wel even op laten bellen,” zegt de chauffeur.

„Nou ...,” zegt tante Lena. „Laten we afspreken, als ze na vanmiddag één uur thuis komt, krijgen we even een boodschap?”

„Dat komt in orde,” belooft de chauffeur.

Hij doet het portier voor Koosje open.

Wat voelt ze zich, als ze instapt en voor in de grote wagen naast de chauffeur gaat zitten.

Ja heus, als de slee even later haast onhoorbaar wegglijdt en Koosje nog eens omkijkt en naar oom en tante wuift, voelt ze zich niet minder dan een prinses.

Daar gaat het, de drukke straten van Rotterdam door, naar buiten. Daar is de lucht veel wijder en lichter. Daar staan hier en daar in de tuinen de tulpen te gloeien. Daar is het gefonkel van de zon op het chroom en nikkel van de vele auto's op de verkeersweg.

In minder dan geen tijd zijn ze aan de buitenkant van Leiden. Nog een klein eindje en dan slaat de chauffeur linksaf, een minder drukke weg in.

„Daar is het,” wijst hij Koosje aan.

Veel ziet Koosje niet. Alleen een oprit tussen twee grote bakstenen zuilen, daarachter hoge bomen vol fijn lenteblad.

„We rijden er eerst even buitenom, daar ginds woont de buurman van de inrichting en daar staat de ponywagen klaar.”

De „buurman” blijkt op een boerderij te wonen. Op het erf ziet Koosje een groepje mensen en kinderen vol aandacht naar een ponywagen staan kijken. Iemand steekt een hand op. Het is Kees van oom Freek.

Fijn dat die er is, dat is toch een beetje vertrouwder tussen al die vreemde mensen.

De chauffeur laat Koosje uitstappen en daar komt Kees al aan.

„Zo stiefnicht. Klaar voor de strijd?”

„Dat zie je,” zegt Koosje. „Hoe is het met Mario gegaan onderweg?”

„Nou, eerst was ie wel een beetje zenuwachtig, maar hij is al wat gekalmeerd. En nu hij jou ziet, is het natuurlijk helemaal dik in orde.”

„Zou je denken?” zegt Koosje koket. Ze voelt zich toch wel een beetje het middelpunt als ze naast Kees aan komt stappen en iedereen naar haar kijkt.

„Daar hebben we Koosje dan,” zegt Kees. „Dit is Doornappel en zijn vrouw. En hoe die jongens allemaal heten, weet ik niet meer.”

Koosje geeft de boer en zijn vrouw en de „jongens”, die twee jongens en twee meisjes blijken te zijn, een hand. Maar als dat gebeurd is, heeft ze nergens anders meer oog voor dan voor Mario en de ponywagen.

„Nou ben je helemaal netjes,” zegt ze tegen Mario. „Zo’n prachtig mooi tuig! Hier, een klontje om een beetje op verhaal te komen.”

Terwijl Mario het suikerklontje uit het holle van haar hand opeet, bekijkt Koosje hem en de splinternieuwe ponywagen aan alle kanten.

Is me dat even een spulletje om mee uit rijden te gaan! De wagen is zeker speciaal voor de kinderen hier gemaakt, dat kun je wel aan de zitjes zien.

„Nou, wat zeg je ervan?” vraagt Kees.

„Prachtig!” zegt Koosje glunder.

„Ja,” zegt boer Doornappel. „Dat ziet er goed uit. Daar zullen de kinderen schik van hebben!”

„Zal ik hier maar vast even een rondje over het erf rijden?” vraagt Koosje. „Of kan dat niet meer?”

„Jawel, dat kan nog best. ’t Is pas kwart voor tien.”

„Komen jullie er maar bij in,” nodigt Koosje de kleine Doornappels uit.

„Alle vier kan niet,” beslist hun moeder. „Peter, blij jij maar hier.”

Peter, met zijn handen in zijn zakken tussen de grote mannen, knikt goedgunstig, dat hij het wel goed vindt. De andere kinderen klauteren al in de wagen.

„Voorzichtig maar,” vermaant hun moeder. „En geen wildigheid in die wagen hoor. ’t Is allemaal fonkelnieuw.”

„Ja-a,” zeggen de Doornappeltjes. Hun ogen, zelfs hun ronde wangen, glimmen van plezier.

„Een ererondje over het erf,” zegt Koosje. Ze trekt aan de teugels en daar gaat Mario. De rest van de familie met

Kees en de chauffeur slaat het gerij met tevredenheid gade. Koosje laat de pony achter naar het erf rijden en daar keren. Vlak voor de boer en de boerin laat ze de kinderen uitstappen.

„Dat ging best,” zegt de boer.

„Hij is wel gewend aan een wagen,” zegt Koosje. „Maar of hij aan veel lawaai in z'n oren gewend is? Die kinderen zullen wel schreeuwen of zo.”

„Ga eens aan de andere kant van de wagen staan, jongens,” zegt de boer. „Wij blijven hier. Jullie roepen zo hard als je kan hoera en wij klappen in onze handen.”

Koosje begrijpt het al. Zij moet tussen de hoera's en het handengeklap door rijden. En dan maar kijken wat Mario doet.

Maar Mario trekt zich nergens iets van aan. Hij gaat rustig op stap als Koosje de teugels aantrekt. Waarvoor ze hem later bedankt met nog een suikerklontje.

„Nu zul je onder de hand eens op weg moeten gaan,” zegt boer Doornappel. „Kom maar, ik loop even mee tot het hek.”

Nu zal het gebeuren!

Koosje gaat nog eens verzitten, strijkt haar haar uit haar gezicht, plooit haar rok netjes om haar knieën en recht haar rug.

„Daar gaan we, Mario.”

Naast de wagen loopt boer Doornappel. En op een eindje afstand volgen de verdere belangstellenden.

„Hierzo de hoek om en ginds heb je het hek. Zo ver loop ik mee.”

Koosje is een en al spanning. Door de bomen aan deze kant van het terrein kun je niet veel van wat daarachter ligt zien. Wel goed, dan kunnen ze je van ginds ook niet zien aankomen.

„Nu,” zegt boer Doornappel.

Hij steekt zijn hand op en Koosje draait het hek in. Als ze er binnen is, ziet ze een heer en dame in witte doktersjas

en een dame met een gebloemde japon aan. En verderop langs de laan is het wit en blauw van verpleegstersuniformen. Er staan invalidewagentjes. Er wordt gewuifd en er wordt hoera geroepen.

„Halt,” zegt de witgejaste heer bij het hek.

„Koosje, welkom op Duinoord. Hartelijk welkom met de pony.”

Koosje heeft Mario dadelijk stil laten staan. Ze steekt haar hand uit naar de blonde heer die natuurlijk dokter de Groot is.

„Dag dokter,” zegt ze. En daar komen mevrouw de Groot en de andere dokter ook al aan om haar een hand te geven.

Koosje straalt.

Het geroep verderop in de laan klinkt al opgewondener.

„Oh” en „ah” en „kijk eens”!

Koosje trekt weer aan de teugels.

„Vooruit Mario! Hou je goed!”

Ze laat Mario stapvoets verder gaan. Al vrolijker klinken de kreten om haar heen. Zusters tillen de kleintjes op om beter te kunnen zien. Groot en klein staat te wuiven.

Koosje wuift naar links en naar rechts terug.

„Een pony! Een ponywagen!” klinkt het.

„Een pony voor ons!”

En dan, boven alles uit, hoort Koosje haar naam.

„Koosje! Ha Koosje! En daar heb je Mario!”

Halt, de pony staat weer stil.

Daar zit Hansje in haar wagentje. Verrukt kijkt ze naar Koosje en naar de pony.

„Hallo Hansje,” zegt Koosje.

„Nou, hoe vind je dat?” vraagt dokter de Groot, die achter de ponywagen aan is komen lopen.

„Machtig!” zegt Hansje.

„Nu krijg jij de ereplaats naast je vriendin,” zegt dokter de Groot.

Een paar verpleegsters, die al van tevoren op de hoogte zijn gebracht, tillen Hansje uit haar wagentje en zetten haar

„Nog meer,” roept Hansje triomfantelijk, „nog meer!”

voorzichtig naast Koosje neer. Triomfantelijk kijkt Hansje rond.

„Nog meer,” wenkt ze. „Nog meer!”

Natuurlijk, er kunnen er nog twee bij. Er worden nog een paar kinderen aangedragen en onder het gejuich van de rest rijdt de wagen verder de oprijlaan in.

De zon straalt, de kinderen stralen en Koosje straalt niet minder.

Het is volop feest in Duinoord. En het is raar, maar van dat feest voelt Koosje zich toch wel zo'n beetje het middelpunt.

Koosje rijdt het ene rondje na het andere met telkens weer andere passagiers. Soms rijdt er een zuster mee met een kleintje op schoot.

Dokter de Groot is met de andere dokter weggegaan. „Tot straks Koosje,” heeft hij gezegd. „Je blijft toch zeker bij ons eten?”

Die middag zit Koosje voor het eerst sinds haar verjaardag naast Hansje aan tafel.

Die twee hebben elkaar heel wat te vertellen.

„Kom je nog eens terug?” vraagt Hansje als ze na het eten afscheid moeten nemen.

Natuurlijk, Koosje komt nog eens terug. Om Hansje weer te zien en Mario. En om ze allemaal nog eens te zien.

Om een uur of twee levert de chauffeur haar weer aan de Goudse Singel af.

„Tot ziens,” zegt hij net als al de anderen daarginds.

Staande op de rand van het trottoir wuift Koosje de auto van Duinoord na.

Tot ziens!

„En ... ” hoort ze dan een stem achter zich.

Het is vader. Oom Arie heeft hem opgehaald om dadelijk het laatste nieuws over de tocht naar Duinoord te kunnen horen.

Koosje slaat haar armen om haar vaders hals.

„Het was fijn!” zegt ze. Maar dan worden haar ogen toch een beetje vochtig.

„Dat geloof ik,” zegt vader. „Nu genieten er geen vijf, maar misschien wel vijftig kinderen van Mario.”

„Zestig,” zegt Koosje. „Ik heb het gevraagd.”

„Nou dan,” zegt vader terwijl hij op Koosjes schouder leunend met haar de winkel van oom Arie binnengaat.

„Zestig tegen vijf! Is dat een goede ruil, ja of nee?”